



melkép II. Lajos magyar királyé s hogy végre sem a kép fölött, sem alatta irás nincsen.

Dr. Lippmann Frigyes, kit Bécsből hívtak volt meg a rézmetszetek gyűjteménye igazgatójának Berlinbe s ki a legnagyobb szívesseggel engedte meg, hogy a melképét fénynyomat által lemaszoltathassam, tudakozódásomra azt adta válaszul, hogy II. Lajos magyar királynak melképét a véletlen szolgáltatotta kezökbe; hogy az a kis papírlap, melyen a rézmetszet van, egészen magánosan és nem más metszetek társaságában találtatott s hogy végre a modor Nürnbergre utal s hogy ennél fogva a melkép valószínűen *Dürer Albert* iskolájából került ki. Lippmann azt is megjegyezte, hogy mása sem Bécsben, sem másutt nincsen, s hogy e melkép, mint-hogy még II. Lajos életében készült, nemcsak a legrégibb, hanem (az iskolának lelkiismeretes pontosságát vévén tekintetbe) II. Lajos királynak minden bizonynyal leghívebb képmása is.

A ki II. Lajos királynak arczképét csak képes könyveinkből ismeri, melyekben szép deli ifjunak van rajzolva, az talán kissé meg lesz lepve a melképelső megpillantásakor. Különben nem is tagadhatni, hogy a király álla túlságosan hosszú. Az arcznak benyomása a szemlélőre azonnal kedvezőbb, mihelyt az állat ujainkkal elfődjük. A többi ellen nem lehet semmi kifogásunk; a kis vékony bajusz és a pihe szakáll is teljesen megfelel a szeliden pillantó király fiatalságának, míg másrészt a rézmetszet e fiatal agastyánnak történetileg ismeretes ősz haját is kirívón szemlélteti. Ruházata fejedelmi bársonykalap; finom ing koczásan kivart nyakfodorral; selyem- vagy bársonymellény, mely a mellnek alsó részét fűdi; végre prêmes galléru díszpalást. — A melkép fölött ez évszám áll: „1526”. A melkép alatt pedig ez olvasható: „*Rex Ludovicus*” és még egy „*H*”. Ha ez a „*H*” mindjárt a „*Rex*”-re következnék, akkor így kellene olvasni: „*Rex Hungariae*” vagy „*Rex Hungarorum*”; minthogy azonban a király neve, t. i. *Ludovicus* van közöttük, tehát valószínűen ez a „*H*” betű is egyike ama hibáknak, melyek a rézmetszetek latin nyelvű fölrataiban nem ritkák. „*H*” helyett valószínűen egy római kettést kellett volna metszeni; e szerint a fölratnak helyes olvasása valószínűen ez: „*Rex Ludovicus II.*” vagyis „*II. Lajos király*”, megkülönböztetésül *I.* vagyis *Nagy Lajostól*.

Festők és szobrászok nem lesznek ezentúl kénytelenek II. Lajos arczképét pusztá képzeletből vagy újabb keletű (nem autentikus) rajzok nyomán alkotni, rendelkezésekre állván II. Lajosnak még életében készült, hí képmása.\* Azzal az ohajtással fejezem be cikkemet, vajha honunkban mindenütt a régibb rajzokat, műnyomatokat és rézmetszeteket megőriznék és fentartanák kegyelettel a jövőendő számára, mert minden, mit e téren is az enyészettől megmentünk és a feledés homályából kiragadunk, idővel egy-egy kő lehet a nemzeti mult oszlopához.

THEWBREW ÁRPÁD.

## ANYÁM SIRJA.

Egyszerű kis sírdomb, egyszerű kis fejfa, Mégis annyi üdvvel csing a szívem rajta, Mégis olyan kedves, mégis olyan drága, Gyermeki szívemnek kinsé, boldogsága.

Ha a nagy világban elborul a lelkem, Csak ide kell térnem kissé megpihennem, És a nagy fájdalomat, mit szívembe hordok, Megosztják a könyvtől ázott néma hantok.

\* II. Lajos királynak nemzeti múzeumunk régiség-tárában is van egy egykori képe, mely az itt közölttől sok tekintetben hasonlít s melyet szintén bemutatunk a „*Vasárnapi Ujság*”-ban az 1875-iki évfolyam 19-ik számában. — *Szerk.*

Nincsen rajta köbök vésett drága emlék, Mely után a késő unokák keresnek — Egy-két tized unoka romba dől itt minden, Azt se fogják tudni, ki alszik itten.

Át is mennek rajta, föl is ássák újra, Porait a szellő szerte-széjjel fűjja; Csak egy marad örök, csak egy törhetetlen: A gyermeki hála gyermeki szívemben.

A kiket segített, elfeledték régen, Szerető szívére már csak én emlékszem; Az anyai csókot most is érzi ajkam, Az anyai gondot most is látom rajtam.

Ha elborul lelkem a nagy búban, gondban, Angyal-szelid lelke vigasztalni ott van; Ha a kintől lelkem roskadozni érzem, Megjelen az áldott, fölemelni készen.

A kik őt kivítették, a kik eltemették, Az ő nagy szerelmét el nem temették, Az ő nagy szerelme örök, véghetetlen, A milyen az enyim gyermeki szívemben.

Egyszerű kis sírdomb, egyszerű kis fejfa, A mely jó anyámnak porait takarja, Mégis olyan kedves, mégis olyan drága: Legyen százszor, legyen ezerszer megáldva!

LEVÁI SÁNDOR.

## KEMÉNY JUDIT.

— Történeti beszély. —

Írta: P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

### III.

Pár hét telt el Rabutin távozása után, midőn egy szép reggelen a Kemény-családot az ebédőlül használt egyik szobában összegyűlvé találjuk. A családnak mind a négy tagja reggelinél ült, mely — miután a kávé még ez idő szerint nem volt használatban — az urak részére rendszerint valami húslevesből vagy szalonnából, a nőknek pedig vagy borlevesből, vagy pedig aszalt szilvára, cseresznyére öntött és megégetett pálinkából állott.

Kemény Simon, ki csak pár perc előtt érkezett vissza a vár parancsnokától, Bánffy Lászlótól, ilyenkor szokta családjával közölni, a mit az országban történt eseményekről meg tudhatott és közölhetők tartott.

— A fölkelés — kezdé értesítését — Erdélyben is mindegyre jobbra terjed. Pekry Lőrincz, a kurucok generálisa, betört az országba, és a köznép tömegesen csatlakozik hozzá; némelek az urak közül is, hol jó szántukból, hol kénytelenségből, vagy családi politikából.

— Kiket hallottál, hogy hozzá csatlakoztak? — kérdi a nagyszony.

— Bizony többen még a te atyafiságodból is; mint példának okáért Teleki Mihály, ki testestől, lelkestől Rákóczi hibe; ezenkívül unokabátyád, Vay Péter, s a köznemességéből igen sokan. Beszélük, hogy a Barcsayak közül is kettő eltévesztette a Szebenbe vívó utat, de Rabutin egyik kapitánya utolérte őket és fogva vitette Szebenbe, hol börtönben várják a komédia végét.

— Csak nem Mihálylyal, a mi megszabadítónkkal történt ez a baleset? — kérdi a nagyszony, míg leánya, Judit elpirult és lesütött szemmel nézett tányérjára.

— Nem, — mondja Kemény Simon, — Barcsay Mihályt már régebben berendelte volt Rabutin s a szebeni katonaság élelmezésével bízta meg; de testvérei, Sándor és Gergely, talán épen ezért családi politikából Pekryhez akartak csatlakozni, és így jutottak horogra a nyavalyások. Én ugyan, mióta Mihály oly tisztességesen viselte magát irányotokban, nem ohajtom vesztőket.

— Én meg épen nem verem a fejemet falba éretők, — mond az ifju Kemény Ádám, vadpecsenyéjét vagdalva, — hitvány faj az egész Barcsay-had!

— Édes bátyám, ez haládatlan beszéd, — mondja Judit elpirulva, és a kanalat letéve kezéből. — Nekünk becsületbeli kotelességünk őket, ha tehetjük, megmenteni. Testvéröknek köszönhetjük mind én, mind anyám életünket, vagyonunk nagy részét, sőt leveles ládánk megmentését is.

A leveles láda említése Judit atyjára, ki sokat adott a családi hagyományokra, megtette hatását.

— Juditnak igaza van, — mondja az öreg ur, öszülmi kezdő bajuszán végig simítva, — valamit tennünk kellene megmentésükre. De miképen? Rabutin ugyan megígérte, hogy hálájára számíthatunk: de Bánffy László egy férfi lelket sem bocsát ki a várból, a levél pedig ilyen dolgotban keveset ér.

Judit felállott az asztaltól, és rögtön nem elhatározással mondá:

— Elmegyek én!

— No 'iszén, még az lenne a szép! — mond bátyja, — egy fiatal évű kisasszonynak keresztülmenni az ellenséges táborokon!

— És miért ne? — kérdi ólénken Judit. A Kemények már egy ízben ulyen csaknem az egész Barcsay-családot kiirtották: tartozunk nekik három emberélettel; én pedig még ennél is többel tartozom és nem hagyom magamat oly könnyen kibeszélni. Egy Kemény kisasszonynak talán veszedelmes az ut Szebenig, de át tudok én öltözni parasztleánynak úgy, hogy senki fel nem ismeri bennem a kisasszonyt; oláhu is igen jól tudok, és bizom Istenben, hogy egy nemes cselekedetben nem enged érnem semmi veszedelemtől.

Kemény Ádám fejet csóválta; Kemény Simon gyönyörködve nézett leányára, a nagyszony pedig felkelt helyéről és Juditot könnyes szemekkel megölelte és összeöskölte.

— E leányban, — mond az öreg ur, — a Kemények ősi vére foly; kár, hogy fiunak nem született.

— Hagyjátok elmenni őt! — mondja a nagyszony, — a jó Isten őrizi azokat, a kik jól cselekedeznek.

Csak Kemény Ádám ellenkezett még egy darabig: de végre ő is megadta magát és Judit oláh pórnőnek öltözve, szobaleányával együtt másnap reggel elhagyta a görgényi várat.

### IV.

Az a helyzet, midőn a leány először hagyja el édes anyját, hasonlít a tengerészéhez, ki először hagyja el a biztos kikötőt, hogy szerencséje keresésére induljon a háborgó hullámokon; vagy még inkább a fölfedező utazóéhoz, ki először hagyja el az emberlaktá földet.

Kemény Judit utján még veszélyesebb és háborgóbb elemek voltak ez idő szerint, mint a viharos tengeren; mert az elemek harezna egyszerűbb ugyan a szenvedélyekénél, de a változatosságot illetően azal nem veteszkik. Mindentűt a Maros mentén ment le odáig, hol az nyugotnak fordul; itt is voltak ugyan már népcsoportosulások, de az utak a labancok részéről védelmezve voltak s a közbeeső városok, mint Szászrégen, Marosvásárhely, alkalmas megnyugvó pontokat képeztek: de már Segesváron túl kevesebb volt a biztonság s Juditot és szobaleányát mindenütt föltartóztatták; és csak ügyességének, nyelvekben jártasságának köszönhetette, hogy tovább eresztették. Végre Nagy-Selyken túl egy pár száz főből álló oláh csapat kezébe esett, mely, egy német hadnagyoecska vezénylete alatt, megszállva tartá az országutat.

Kemény Judit úgy adta ki magát és társnőjét, mintha a nagyselyki vásáron lettek volna egyetmást eladni és most visszasietnének a közel-lévő falujokba: de annak dacára, hogy már estefelé járt az idő, a fiatal síhederekből álló őrcsapat csakhamar észre vette, hogy szép fiatal leányokkal van dolga s az őrség vezetője reájuk kiáltott:

— De biz innen egy tappot sem mentek szép lányok; mert a mi hadnagynk meg tudja ám becsülni a szépet!

Kemény Judit, ki az erdélyi oláh nyelvet csak úgy beszélte, mint akármely született román nő — hasztalan szabadkozott, hogy nekik sietni kell haza, mert otthon anyjuk megveri: az őrség vezére nem tágitott, hanem oda vezette őket a legközelebbi tábornoktűzhöz, mely mellett, egy ki tudja honnan szerzett kikészített medvebőrön, a csapat egyik főnöke nyújtózkodott.

Igen különös öltözet volt ez emberen: fején magyar huszár-csákó, vörös kakastollal ékítve, a német katonák által viselt fehér frakkja felett hattyuprémcs vörös bársonymente; finom kék posztó magyar nadrágjára fehér német harisnya kötve; legalól pedig közönséges oláh bocsok. Még fegyverei is öltözetéhez voltak alkalmazva, mert oldalára aranyos magyar diszkard volt kötve; mellette pedig nehéz német karabély feküdt a földön.

Különös diszöltözete dacára Judit rögtön felismerte ez embert; el is rémült fölfedezésén, mert az nem volt más, mint Pap Lőrincz, az egykori haramia-vezető, ki, mint látszik, most már oda szegődött, hol több hasznát látta, illettől a hol több alkalma volt egyetmást rabolni.

Kemény Judit lehetőleg szemére huzta fejére kötött piros kendőjét, hogy a haramia föl ne ismerje és a szobaleányát Anikót toltá előtérbe: de a haramiának jó szeme volt és a mint Judit arczát meglátta, azonnal feléje közeledett és a tetetett szemérmességgel társnéja mellé huzódott kézen fogva, a tűz világához közelebb vezette.

— Ne vonakodjál kedves, — mond erőszakos Judit szemé közé nézve, — most a szabadság világát éljük; nincs ideje és értéke a szemérmességnek. De lám csak, — folytatja azután, hogy Judit kendőjét arczáról földre vonta, — nekem úgy tetszik, mintha mi ismernők egymást; ez a fehér arczbőr nehezen pirult a nyáron a buzartarlón.

— Hova gondol kend? — felel Judit, kezét elvonva a rablőfőnökötől, — nem minden parasztlány meg aratni.

— Vigyen el engemet az ördög, ha te nem a Kemény Simon szép leánya vagy! Tudod, hogy igen is közelről néztünk már egymás szemébe; csengő hangodat pedig ezer közül kiismerném. De hiszen szép kisasszony, most már nem szabadulsz ki körmeim közül; a rebellis magyar urak minden jószága, marhája felett mi rendelkezünk.

Kemény Judit egyszerre hátra lépett; a kendőt levette fejéről és jobbát útésre emelve, méltóságos haraggal kiáltott fel:

— Nos hát igen, az vagyok; a császárhoz hű Kemény Simon leánya!... Reám ne merd tenni kezdetet te gyalázatos, mert itt ütek arczul, saját embereid előtt!

A haramia megdöbbenve lépett hátra e felséges alak előtt ki e meglepetést fölhasználva, parancsolólag szólta oda a közel álló emberekhez:

— Kisérjétek a másik tűzhöz, hol egy császári tiszt urat látok; igen fontos közlendőm van vele Görgényi várából; fejével játszik, a ki utamban megakadályoz.

A bátor szavakon megdöbben fél-katonák,

fél-haramiák utat nyitottak előtte s a következő perczben Judit már a tiszt előtt állott, kinek német nyelven s szavakat mondá:

— Hadnagy ur! Kísértessen engem azonnal Nagyszébenbe Rabutin tábornok elé, kihez igen nevezetes izeneteim vannak Görgényi várából. Nevem Kemény Judit és Kemény Simon leánya vagyok.

A tiszt mély meghajlással üdvözlé a bátor hölgyet, s azonnal szekeret rendelt számára, mely másnap reggelre Nagyszébenbe szállítá.

Rabutin már intést kapott felülről, hogy vegye komolyan az erdélyi dolgokat, mert a mozgalom ott is egyre jobban terjed és ha fenyegető példákat nem ad, az egésznek rossz vége lesz: ezért azokat az urakat, kiket a Rákóczihoz való csatlakozás gyanujából fogtak el, most már igen szigorúan vette, azonnal lánczra verette és a fogarasi vár börtöneibe szállíttatta.

Mindezekből megérthető, hogy Kemény Judit megérkezése és atya megbizásának átadása nem volt kellemes a tábornokra nézve. Boszankodott, de Judittal boszankodását nem érezte; mert már akkor is megvolt a német katonatisztekben hol a valódi, hol a szenvedett lovagiaság, hogy még azok is, kik férfakkal szemben a vad kegyetlenség szoktak elmenni: nőikkel szemben nem éreztették fölányokot.

A kövér tábornok ülésel kínálta meg Juditot; azután apró szürke szeméit fürkészően reá szegezve, megszólalt:

— Megvallom kisasszony, hogy édes atya kérvénye engem meglep és némileg zavarba hoz. Meglepetésem az okozza, hogy a két család között — értem a Kemény- és Barcsay-családot — uralkodó feszültség, mely tudtomra is erős történelmi alapokon fekszik, ismeretes előttem. Mi okozhatta e változást, hogy a Kemények egyszerre érdeklődni kezdenek a Barcsayak iránt, azt meg nem foghatom.

— Egy újabb esemény, tábornok ur, mely családunkat a Barcsay-testvérek egyike iránt hálára kötelezte.

— És ez valami politikai, vagy családi titok?

— Nem tábornok ur; nagyon is köztudomásu dolog: Barcsay Mihály, az első zavarok idején, édes anyámat, engemet és családunk igen nagy értékét mentette meg egy rabló-csapat körmei közül. Ugyanazon kalózvezér volt ez, ki Pap Lőrincz név alatt mostani utamban is feltartóztatott.

— Ha csak annyi a kötelezettségök, — mond a tábornok, — a hála könnyen leroható, épen az illetővel szemben; mert épen Barcsay Mihály, mint ő felsége, a császár hibe, itt Nagyszébenben megbizottamként működik. Miért szükséges a hálát más egyénekre is átvezetni?

Judit elpirult és némi zavarral mondá:

— Azért tábornok ur, mert mi Barcsay Mihálynak csak legfőbb egyszerű köszönetet mondhatnánk, mely nem egyenértékű az általa tett szolgálattal: ellenben, ha testvéreit kimentjük, az legalább némileg leró valamit hálánkból.

— Az igaz, — mond a tábornok, — de őszintén meg kell vallanom, hogy önkérelme engem nem kis zavarba hoz; nemcsak azért, mivel Bécsből épen most a legszigorubb rendelet vettem ő felsége, a császár nevében, hogy a hűségkijűköt megtró urakat a legszigorubb bánásmódban részesítem, sőt egy pár elrettentő példát is adjak: hanem azért is, mivel hasonló kérését — épen a fennebbi okból — Barcsay Mihály uramnak határozottan megtagadtam.

— Akkor én hiában tettem meg a hosszu utat Görgénytől idáig! — mond csüggeteg hangon Kemény Judit.

— A dolog nem úgy áll, kisasszony, — mond a tábornok, Judit finom fehér kezét meg-

fogva, — ez ügyben én nem kegyeddel vitázom, hanem saját magammal. Rabutin, az ember áll itt szemben Rabutinval, a vezénylő tábornokkal; az adott szó a kötelelességgel, és ez, őszintén szólva, e perczben nem csekély dolog. Ön, atya és fivére életemet mentették meg és én megígértem nekik, hogy bármily kéréssel forduljanak hozzám, az teljesítve lesz. Nos hát gróf Rabutin nem szegte meg szavát soha: a kérelem legyen teljesítve, habár tábornoki péczámba kerül is!

Judit arczán fölillant az öröm, midőn a tábornokot irásztalához ülni látta és szívét azon örömmön kívül, melyet a jótétemény szokott szülni, bizonyos távoli remény is meglepte, melynek még nem tudott nevet és alakot adni.

A tábornok csakhamar kész volt a rendelettel, melyet kezében tartva lépett most Judit elé.

— E rendelet a Barcsayakat szabad lábára helyezi, de természetesen azon feltétel alatt, hogy szintén vagy valamelyik császári őrséggel megrakott várba vonulnak, vagy jószágaikon maradnak, becsületszavukat kötvén le arra, hogy a fölkelésben részt nem vesznek. Meg van ön velem elégedve kisasszony?

— Tökéletesen, tábornok ur.

— Pedig még többet is szándékozom kegyedért tenni, — mond mosolyogva Rabutin, — az a bizonyos kalóz-vezér Pap Lőrincz, hadi törvényszék elé állítatik és már holnap reggel függni fog.

— Ez több mint a mit kértem, tábornok ur; kérem, kegyelmezzen meg a nyomorultnak. — Ennyire már nem terjedhet udvariasságom; a rabló meggyalázta a császári lobogót. Adja át szives üdvözlömet atyjának és testvéreinek.

A tábornok kezét nyújtott s Judit újabb köszönet után elhagyta a termet. Midőn kilépett, szemben találta magát az épen belépni akaró Barcsay Mihálylyal.

— Judit!

— Mihály! — volt a meglepetés fölkiáltása mindkét részről.

— Az ég, mit keres ön itt? Mit jelent rajta ez öltözet? — kérdi Barcsay Mihály.

— Azt hiszem, — felel Kemény Judit mosolyogva, — ez irat, melyet itt átnyujtok s melyért különben Fogarasig kellett volna fáradnom, felélni fog mindezen kérdésekre. Bővebb szóvaltságunk itt alig van helye.

Barcsay Mihály belátta ennek igazságát, mert az előterem tele volt kérelmezőkkel és katonatisztekkel.

— Isten önnel! — mond Kemény Judit és kisietett, míg Barcsay álmélkodva tekintett utána. Csak ezután nyitotta fel az iratot és midőn annak tartalmát megismeré, még nagyobb lett álmélkodása.

— Valóban angyal! — kiáltott fel, — még pedig nemcsak testben, hanem lélekben is!

Judit után sietett, ha még valahol föltalálhatná, de az már akkor szekeren ült, utban vissza Görgény felé.

(Folyt. köv.)

## EGY KÉRDÉS.

Révész Imre festménye.

A Munkácsytól kitűzött első díjat megnyert Révész Imrénének festményei közül mutatjuk be az egyik rajzát. Révész alig hogy fellépett a műcsarnokban, nem közönséges sikerhez jutott. Kezdetleges kísérletei nem igen jutottak nyilvánosságra, s a műcsarnok kiállításában neve úgy szólva ott kezdődik, hogy 1882-ben megnyerte Munkácsy díját, mely nemcsak jelentékeny, hanem az is össze van vele kapcsolva, hogy a nyertes Párisban, Munkácsy oldala mellett képezi tovább magát. Révész győztes festménye „A korcsmában” ezimet viselte, s egy vén parasztot tüntetett föl, ki széles jó kedvé-

ben járja a kállai kettőt egy fiatal lánnyal, a mivel nagy mulatságot szerez a nézőknek. Sok jellegzetesség, életből vett eredeti sajátosság volt ez alakokon, s Munkácsynak erre a festményre esett választása, a hozzá kiküldött három legjobb mű közül. A másik kettő Baditz Ottó és Vágó Pálé volt.

Révész azóta Párisban tanul. Még egészen fiatal ember, s ekkép a rá nézve legalkalmas korban jutott a francia fővárosba, mely jelenleg a festő-művészet központja. Előbb Bécsben tanult. Ugy látszik, hogy győztes föllépése után ismét csak jelentékenyebb siker készül. Párisban töltött első éve után nem sietett újra jelentkezni.

Az a festmény is, melynek rajzát most bemutatjuk, még az 1882-iki műcsarnoki őszi kiállításból való. Bensőséggel festett kép, tarkaságok, czikornyák nélkül. Valami kényes kérdés elintézéséről van szó. Az ilyesmiben már jártas öreg gazduram vállalta el a szószólást. Megfogja a leány kezét, hogy bát mondja ki csak azt a szót. Alkalmassint azt a harmadikat illeti ez a szó, a ki szintén ott látszik a kepen. A kérdés föl van téve. A választ le lehet olvasni a lány egész magatartásából, arca kifejezéséből. Csinos parasztlány, s ifjúságával, nyulánk alakjával, kedves ellentét a vén legény mellett, a ki már csak a más

érdekében közelíti meg az ilyen takaros portekát, s biztatón néz sűrű szemöldé alól. Erről az oldalról is kitétszik, hogy rendben van a széna, s az a kérdés nem valami kockázatosat valami, és nem kell hozzá cifra beszéd. A melegség, mely a kézzorításban nyilvánul, az önfeledtség, melylyel a lány ott hagyja kezét az öregében, a lehajlott fő, a derült, vidám arc, melyen érzés nyilatkozik: — a természetesség, a festő választékos érzékének megannyi bizonyosságai, egyszerűn és érzéssel kifejezve, s a mi fő, az egész jelenetben megvan az a jóízűség is, mely rávall a parasztemberre, a ki szereti ugyan a tempót, de a saját érzéseire határozott, keresetlen kifejezésekkel bír. A kép fő alakja, a fiatal lány, nemcsak festőileg szép, hanem igaz is.



EGY KÉRDÉS. — RÉVÉSZ IMRE FESTMÉNYE.

lyel, mûgönddall végezhesse, a mire nem minden magyar író képes.

Az alattomos ravaszság, melyet emberben megvetünk, egy állatban mulattat bennünket s tetszésünket nyeri meg. Szinte szeretnők, ha a róka még annál is ravaszabb volna, milyenek eddig tapasztaltuk, hogy még inkább gyönyörködünk benne, mint valami ügyes komikus vagy intrikus játéknak. A népmonda ennél fogva itt is, mint általában előszeretete egyéb tárgyainál is, egy kissé toldja, nagyítja róka koma képességeit, és nem könnyű a róla szóló legendákban megállapítani a költészet és való határait.

A legtöbb adalékot felőle oly emberek szolgáltatathatnák, a kik éjt-napot erdőben, pusz-

tán töltenek; szegény, egyszerű tő- és kukoriczaszósok, erdőkerülők, a kik nem eléggé tudósok és szellemesek arra, hogy megfigyeléseikből a tudomány számára alapos következtetéseket vonjanak le, azt maguk leírják és a természetben rendszerbe illesztik. Arra pedig, hogy a vadak és épen oly körömfönt álnok gonosztevő, oly Moltkei nagy titkolozó életéből, mint a róka, valami titkot lessen el, csak oly ember képes, a ki egy félszázadon át folytatott nomád, vadon életben úgy szőlván együtt lakott a vadakkal és szenvedélyes érdeklődéssel figyelte meg szokásaikat, számtalan átvirrasztott éjszakákon.

Életem javát ily emberek közt töltvén, tőlük a róka jellemrajzára vonatkozólag sok érdekest hallottam. Mellőzve a humorisztikum kedvéért föltalált vagy kinagyított kétes meséket, a föltevések közül, melyeket komolyan hinni látszóttak, megemlítek itt néhányat, melyek talán a vadász-körökben sem igen ismeretesek.

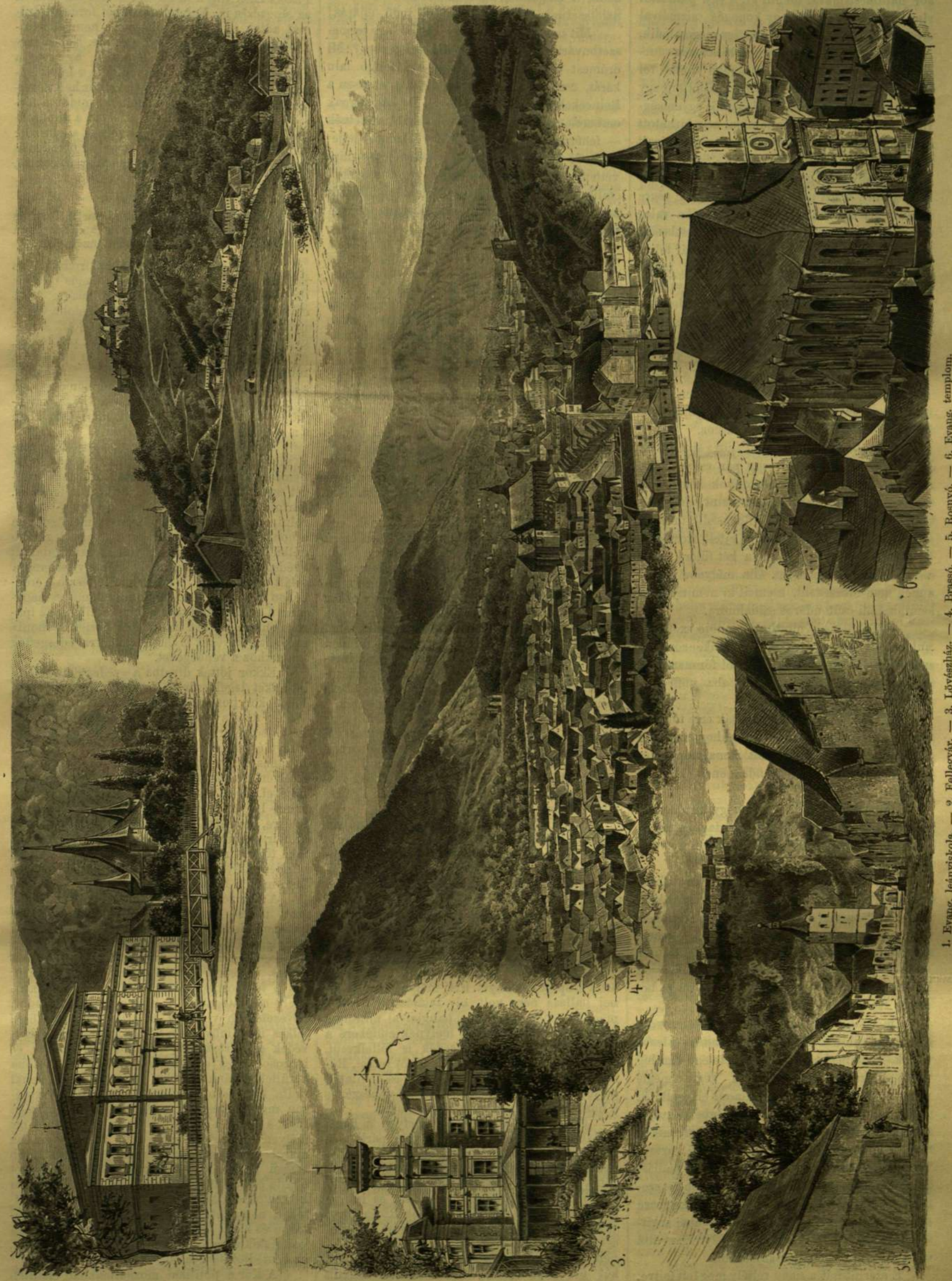
Oly erdőben, melyekben kopókkal gyakrabban vadásznak, a vén róka folyton a legsűrűbb részekben át bujkálva, egy körben előre sietve, utóbb hátul kerül a kutyanak és így őt kijátszva, mintegy nevetve kullog utána.

Télen át, mikor a nagy hóban letiport mély utakon járnak a nyulak, két róka egyet értve vadász a nyulakra, olyképen, hogy az egyik gyakori pügetással formailag hajítja a nyulat, a másik meg egy a gyalogutra hajló fenyőbokrban elrejtőzve leskelődik és az odaérő fülest elkapja, s aztán a prédán ketten osztoznak.

Megsebesülten, elölt lábball, három-négy, magánál jóval nagyobb kopót tiszteletteljes távolban tud tartani magától.

A hozzáképest óriási kopók remegnek a düh-től és félelemtől, a vadász nem győz álmélnödni e jelenet csodáján, biztatja kutyáit, de a mint egyik a rókához közelít, soha máskor nem hallatott, leírhatatlan kinos vonítással szökik félre és dugja orrát a fűbe, kapja farkát lába közé, és hempereg fájdalomban. A róka oly okos és ügyes, hogy azonnal a kutya orrát harapja meg, a mi borzasztó kint okozhat az ebnek. Végre a vadásznak kell beavatkoznia és egy rögtönözve vágott nyers hússággal többször végig ütni a róka derekán, s ezáltal ebeit fölbátorítani, míg ezek egyike elkapja a róka torkát és azzal aztán — vége neki.

Télen, kemény fagygyal, a Malpertuis várá-



1. Evang. leányiskola. — 2. Fellegrvár. — 3. Lővőház. — 4. Brassó. — 5. Reányó. — 6. Evang. templom. KÉPEK BRASSÓBÓL. — ADLER LIPÓT FÉNYKÉPEI UTÁN.

nak nyílása elé lesbe álló vadász kopogó lépteit hallva, ki nem jön lyukából, míg a vadász eltávozásáról meg nem győződött. Czélszerű ilyenkor halinacsizmával menni ki, s egy parasztot vinni magával, a ki nagy kopogós eszímával eltávozáván azonnal, róka koma így megcsalódik.

Mindezeknél azonban újabb és a róka fufangját szinte hihetetlen finomságban tünteti föl egy történetke, melyet nem rég hallottam egy nem vadász, tehát egészen közömbös egyéniségről, a ki legcsekélyebb hajlammal sem birhatott arra, hogy Reinecke ur legendászerű ravaszágait költőleg kiszinezze.

Egy felvidéki gazda egy kőlyökróka birtokába jutott, s azt udvarán láncon egy s végre készült kis ólacsában tartotta. A róka valamely csinye vagy kalandja közben megbeszült s egyik lábára sánta maradt. Mikor már teljes kora lett s vasnyakrálójából kinőtt, újabb ilyen s már végleges vaspereczet kapott nyakára.

Egyszer a faluban csak fogyni kezdenek a baromfiak. Majd ez, majd amaz a gazdasszony panaszkodik, hogy reggelre hiányzik egy pár csibéje. Gyanakodni kezdenek a komára, és figyelemmel kísérik, de reggelenkint ő nyugalmat mindig ott találják a kretrezeiben, vagy előtte, nyakán a vascattal, melynek láncza szilárdul oda volt erősítőre a rácsosathoz.

De nulla dies — illetőleg «nox» sine linea. Minden reggel hiányzott egy pár csibe, néha több is a faluban. A gazdasszonyok közt forradalom volt kitörőben. Reggelenkint oda gyűltek a kretreze elé, és szidták Ravaszdit, mint az afrikai duarok lakói a verembe ejtett oroszánt. De ő kelme oly aludt mind a két fülére, mint a legüstább lelkiismeret. Óla mélyébe vonult s meg nem moezdant, szeméit ki nem nyitotta semminémű csufondáros szidalomra.

— Ugy tetszik, mintha a bendője szokatlanul puadt volna, — jegyzé meg egyike az adomabeli svád ivadéknak, a kiről főnmaradt a mondas: dumm száma schond, aba píffi számer á!

«Lássuk a bendőjét!» kiálták erre többen, s a jelenet hasonlítani kezd ahhoz, melyben az Antonius által fölizgatott római nép követelte Julius Caesar végrendeletének kihirdetését.

Kihuzták az ólból, s akárhogy huzódozott s igyekezett összetöporódní, megtapogatták a hasát, s az bizony oly puadt és kemény volt, akár a dob.

Ez mégis csodálatos! Ennyit ez ithon soha enni nem kapott. Csakhogy a vasnyakrálós szabályszerűn állott helyén, a láncon rendezett volt, s tanuskodott az «alibi» mellett. A gyanu erős volt, de a bizonyíték hiányzott. Lehetetlen volt föltenni, hogy a róka elszabadulhasson láncaival együtt, vagy hogy a gazda maga bocsássa szabadon a kedvenc állatot.

De a folytonos kárvallás is türelmetlen volt, s többen különböző pontokon elrejtőzve lesbe álltak. A Reinecke még így is üzte egy darabig rabló-garadalkodását. Hanem végre mégis rajta vesztett. Egyszer szokatlanul elkésett; ki tudja minő kalandban járt a falubeli szukák körül... denique már pirkadni kezdett, mikor majd a földig érő bendőjével fura felé tartott. Így az összeesküdték egyike észrevette egy padlásablakból, és csatlakozhatlan legsajátabb két szemével látta, a mint Ravaszdi hazatérve kretreze elé, az ott heverő lánckarikát első lábai segítségével szépen a nyakára huzta, helyreigazgatta és aztán zsupsz be a hálókamarába.

E szerint hát a nagy rejtély meg lett fejtve. A vasnyakák nem volt eléggé szük, ó abból ki tudta huzni a fejét. A mi még hagyján. De hogy el nem ment világá, arra számítva, hogy sánta lábával tán meg sem tud élni a vadonban, és

jobbnak látta a falubeli ólak közt maradni, elámitva a világot azzal, hogy mindig és pedig idejében visszament önkéntes fogságába, ez aztán a magasabb, egészen modern amerikai, üzletszerűen, realisan számítani tudó eljárás!

Mit nem adott volna az állatért egy természetbuvári hajlamokat tápláló uri ember? Mi örömet tértíte volna meg a lázongó falu kárát, csakhogy további észleleteket tehesen a Reineckék e III. Napoleonjával. De hát vannak emberek, a kik a szent István dómot szeretnék — fehérre bemeszeltetni. Kinos földadatot teljesíték, de tartozom ugy adni a történetet, a mint vettem; a bitelesség teljessége végett meg kell említenem, hogy az biz ugy történt: a föllázadt falu népe a félreismeret (róka) lángészét menten agyonverte!

VAJDA JÁNOS.

## A «NEMZETI KÖR».

Egy lap a 40-es évek történetéből.

Irta: BARÓTI LAJOS.

### III.

A hazai irodalom pártolása szélesebb alapon. Rózsavölgyi Márk és a «Nemzeti Zeneműtár». A timáregények.

A választmányi ülés, melyen Petőfi verseinek kiadását elhatározták, 1844. márczius vége felé tartatott meg. Egyik lapunk irván erről, azon reménynek adott kifejezést, hogy ez nem leend a Kör utolsó föllépése ezen a téren. Nem is volt az.

Alig néhány héttel utóbb a Körnek egy másik, valamennyi íróra s az összes irodalomra nagy jelentőségű határozatáról értesíték a lapok a közönséget. A Kör író-tagjai ugyanis tapasztalásból tudták, mennyi túsín kell keresztülmenniök, míg munkáik megjelenhetnek s ekkor is mily sokáig kell várniök, míg a kiadásba temetett pénzük megkerül. Indítványukra tehát elhatározta a Nemzeti Kör, hogy a haza minden olvasó-egyletét, kaszinóit s ezekkel rokon intézeteit a honi irodalom pártolására fogja fölszólítani, oly módon, hogy a megjelenendő s általa ajánlandó munkákra előfizeteket gyűjtsenek, a begyűlt pénzeket kezeljék s így az írók s az irodalom ingadozó állásának megszilárdításánál közreműködjenek. Így akarta a Kör első sorban a maga vállalatának sikerét biztosítani s ez értesítés kapcsán ajánlhatta mindjárt Petőfi verseit is, melyekre országszerte gyűjtöttek előfizeteket egyesületek és magánosok.

Figyelemmel a Kör lelkes tagjai azonban nemcsak az irodalomra, hanem a haza zenére is fordították. Hogy társas összejöveteleiket, egy-egy Pestre vetődött művész (Liszt, Berlioz, Willmors stb.) vagy a fővárosba érkezett államférfi (Deák, Wesselenyi stb.) tiszteletben rendezett lakomáikat a magyar zene édes-bús hangjaival is fűszerezék, ezigánybandát készülték tartani s e ezétra gyűjtöttek is maguk között. Az első banda Budapesten akkor a Rózsavölgyi Márk volt, azé a vén muzsikásé, kinek halálára Petőfi azt a szép költeményt írta, melyben, noha zenei hallása nem volt, oly találon jellemzi a magyar zenét, mely bús hangjaival mintha a multat siratná, a multat, melynek emlékére a télettségbe süllyedt nemzedék is föllekesül, bizni kezd magában s zebb jövőt remél. Rózsavölgyi ajánlközt az a Körnek és ajánlatát, ha jól tudom, el is fogadták. E vén zenésztárs a hazai zenéért is tenni kellett valamit.

Ugyanazon a gyűlésen, melyen a hazai irodalomnak szélesebb alapon való pártolását indítványozták, elhatározták egy «Nemzeti Zeneműtár» megindítását, mely jelesebb zeneszerzőink magyar zeneműveit volt magában foglalandó. E tisztán nemzeti szellemű és irányú művállalatot a legmértőbben épen Rózsavölgyi válogatottabb zeneműveinek rég várt közrebecsajjtásával vélte megkezdhetni a Kör. A «Zeneműtár» havi füzetekben meg is jelent s első két évi folyamának előfizetés útján begyűlt tiszta jövedelmét az előregedett Rózsavölgyinek engedték át.

Szóval merész vállalkozásnak, nagy áldozatkészségnek adta tanujelét a Nemzeti Kör minden alkalommal, midőn egy-egy fontosabb vállalat

lat pártolásáról, vagy valamely hazai művészgyámoltása vagy jutalmazásáról volt szó. És az áldozatkészségben leginkább kitűnt egy lelkes csapat, az ugynevezett «timáregények», kiknek Fényes Elek volt a mestere. Ő tőle származott az elnevezés is. Valami németből fordított drámát adtak akkoriban többször a nemzeti színházban. «A vadon fia» volt a czíme. Ebben szerepel egy görög főnök, Timarch. Egy este a körnek néhány tagja, még mindig a látott darab hatása alatt vacsorálgatván a kör helyiségekben, belép Fényes, a másodelőnök, midőn a társaságból valaki felszólal: «Helyet a timarchnak!» Fényes nem értette a czélzást s odaszól: «Timárok vagytok ti mindnyájan!» Fölvilágosították rögtön, de azért a név megmaradt sokáig.

### IV.

Védegyleti bálók. A Kör szétválása. A Pesti és Nemzeti Kör. Liphay Sándor és a «Közhasznú Gyűlde». Az újra egyesült Ellenzéki Kör.

A Nemzeti Kör nemcsak az irodalom és művészet pártolása által, hanem más uton is törekedett nemzetiségünk szilárdítására. 1844 előtt nyelvünk, nemzetiségünk a mostoha viszonyok között ugyszólván csak tengődött. A magyar nyelv számúze volt a főurak palotáiból, az országgyűlési teremből, nem lett ápolásra a muzsák és Themis csarnokaiban, — mindenünnen ki volt szorítva, csak a középnemesség s a nép őrizte meg hiven nemzetiségünk e talizmánját és édes otthonra csak a nemesi kuriákban s a szegény nép kunyhóiban talált.

Az 1843/44-iki országgyűlés visszahelyezte a magyar nyelvet őt megillető jogaiba. De nemcsak ezzel akarták a hazafiak a nemzetiséget szilárdítani, hanem az anyagiak terén is. Pártolni a magyar ipart, csak a «honi»-t vásárolni, a külföldi pedig egészen mellőzni, ha a honi vele versenyezni képes, vagy legalább nélkülözhetővé teszi, — ez volt az akkor alakult «védegyelet» jelszava, mely élénk visszhangra talált országszerte. A hazai ipar fejlesztése érdekében megindított mozgalom általában és nagymérvű volt. A kereskedők kirakataiban, az iparosok hirdeteiseiben mindenütt díszlett a «honi» szó, sőt a kávéosok is «honi» czukorral édesgették magukhoz a vendégeket.

Ekkor jöttek dítva a «védegyleti bálók» is, miket legelőször a Nemzeti Kör rendezett. E bálók honi és magyar szabás ruhában jelentek meg a résztvevők s ha akadt itt-ott egykét «fecskefark», attól nem kimélték a maró gunyt és megszólást, valamint attól sem, ki e hazafias mulatságokon németül vagy más idegen nyelven társalgott szomszédjával vagy táncosnőjével. Mert ugy akarták, hogy necsak külszínre legyenek magyarok a Kör vendégei, de lélekre, érületre, nyelvre is, és hazafiságukban annyira mentek, hogy más mint magyar táncot nem turték meg a tánczenderen. Ez túlzás volt mindenesetre, de szép és menthető túlzás ez időben, mert a hazafiság szülte.

A Nemzeti Kör mind nagyobb szerepet játszott társas életünkben és példáját a vidék hasonló mű egyesületei követték. De politikai tekintetben is kezdett befolyást gyakorolni. Tagjai száma évről-évre szaporodott s ezek közt voltak ünnepeit államférfiaink valamennyien, kik a fővárosban tartózkodtak s kiknek kedveért meglátogatták a Kört a Pestre fölrándult nevezetesebb vidékiek is. Hires államférfiak, lelkes írók, művészek, költők, tekintélyes ügyvédek és birtokosok, értelmes kereskedők és iparosok az egyesületében természetesen szóba kerültek hazánk politikai viszonyai is. Mindenki tudta, hogy a nemzet egy nagyszerű átalakulásra megy keresztül, melytől jóléte, boldogsága függ, s mert a hazaszeretet szivig ható s ott melyen gyökerező érzés volt akkor, nem az ajkáról elröppendő szó csupán, minden jobb érzésű hazafi az átalakulás békés kifejlését óhajtá és tehetősége szerint elősegíté. De sokan kétkedtek a békés kifejles lehetőségében, féltették a nemzetet s a jövőre gondolva komor sejtelem és kinos aggodalommal teltek el. A haza volt nekik a legfőbb gondolat, az tetteik rugója, az beszédjök tárgya is.

A Kör a politikai mozgalomokban eleintén csak szerényen, kéz alatt, később nyíltan és mindinkább növekedő befolyással vett részt. Már 1845-ben, a pestmegyei tisztújítás alkalmával, azon váddal illeti a konzervatívok fölapja, a gr. Desseffy Emil vezérlete alatt

Az ellenzéknek ezért mégis szemet szurt a konzervatívok egyesülete. Kossuth egy lakoma alkalmával meleg szónoklatot is tartott a két Kör egyesülése mellett, s az egybeolvadást nem egy köri tag óhajtá. Végre teljesült a közhaj, a Pesti és Nemzeti Kör 1847 elején ismét egyesült és «Ellenzéki Kör»-nek nevezve magát, határozott pártállását nyíltan jelzé.

### V.

A Kör politikai befolyása. «Ellenőr» című politikai zsebkönyv. Estélyek az Ellenzéki Körben. A Radikál Kör. Vége.

Az Ellenzéki Kör már inkább politikai téren fejtett ki kiváló működést. 1847-ben kivitte, hogy Nyáry Pal lett Pestmegye alispánja és Kossuth Lajos e megye követe. 1848-ban politikai zsebkönyvet is adott ki, «Ellenőr» cím alatt, melyet Bajza József szerkesztett. Lipesében jelent meg, mint általában azok a művek, melyeket a cenzura szigorától föltettek. Legjelesebb publicistáink, államférfiaink és költőink dolgozataival találkoztunk benne. E zsebkönyv kibocsátásával egyrészt némi adóságot kívánta födözni a Kör, másrészt a reformeszméknek tágabb körű elterjedését elősegíteni. Ez utóbbi czél tekintetéből nem voltak csekély jelentőségűek azok az estélyek sem, melyeket a Kör adni szokott, és melyeknek különös érdeket kölcsönözött az, hogy a vidéki látogatók az ellenzék vezérferfiaink, Magyarország legünnepelebb költőit színről színré láthaták beszédjeiket hallhatták. A «Pesti Hírlap» egy ilyen estélyt következőleg ír le:

«A termek tömve valának. Képviselve vala csaknem minden polgári osztály, csaknem minden életnem s a vendégekkel megtelt házban találkoztunk sok olyanokkal, kiket méltán tisztel az egész nemzet. Felkö-zintések történetek komoly s elmés modorban mindazon ügyért és személyért, mikért és kikért minden becsületes magyarnak szíve lángja forr. S midőn épen legjavában folytak a toasztok megeredt árjai, fölemelkedék üléséből a Nemzeti Kör köztiszteletű másodelőnöke, a költő Vörösmarty. Átálans lett a kíváncsiság, a zaj, az előretolokodás, mert Vörösmarty több jeles toaszt elmondása után egyik legszebb, még sehol meg nem jelent költeményét volt elmondandó. Egy pillanat alatt a mellékterem is a főtérembe önték vendégeiket, egy másik pillanat alatt megtelt minden szék s minden kissé emelbte hely. Ember ember mögé telepedett s tömör testé szilárdulva, feszült várakozással csüggött a vendégsereg a költő ajkán. Nem volt semmi nesz s Vörösmarty férfias hangja megcsendült. Minden szónak, mit elmondta, megvolt sulya, hatása, mely szavalás közben gyakran nyilatkozott a hallgatóság egyes tört felkiáltásaiban s a szemek lángoló pillantásaiban. És, a mint a szavalásnak vége volt, leirhatatlan volt a zaj, mit az elragadtatás szült. Hangzottak mindenfelől e szavak: «Ujra! Ujra! Kérjük még egyszer!» S Vörösmarty, engedve a közkíváratnak, elmondá a remek költeményt még egyszer. Az elragadtatás nagyobb volt, mint első ízben. — A költemény czíme «Országháza», tartalma: hazafiai érzemények, miket a költőben hazánk jelen, sok tekintetben szomorú körülményei szülték...»

Vásárok alkalmával, midőn sokan rándultak föl vidékről a fővárosba, különösen népesek voltak a Kör termei. Így 1847. márczius 19-én. Az akkor tartott estélyt túlaradozó kebellet írja le Szelestey László az Elektépekben. Az estélyen megjelent Zemplénmegye lelkes követe, Kazinczy Gábor is, kiről azt mondja valahol Egrcsy, hogy ugy beszél, mintha a legszebb könyvből olvasna. Most is szópokolt. «Virágok nyíltak ajkain, ha reményeinkről beszélt» — mondja róla Szelestey, s a «Pesti Hírlap» híres újdondása, a «Vasárnapi Ujság» megalapítója, Pákh Albert pedig így jellemzi őt: «Szónoklatának elragadó hatalma, mely felrzza a figyelmet, siri csendesé változtatá a terem zaját és a szó szárnyain repülő gondolatai által lelkeinket a jelen sivatagjára s innen a jövő reményeinek zöld szigetére ülteté át... Páratlan rögtönző, bő olvasottságú fő, ritka költői kedély, humorús szatirikus, lelkes néparát és hatalmas szónok...» Kazinczy szónoklata után Petőfit, a nép magasztos lelkü költőjét akarták hallani. Engedték a közkíváratnak s elszavalta «A nép nevében» és «Dalaim» című költeményeit riadó tapsvihar s

éljen között. A vidékiek vetekedve siettek őt megismerni és átölelni. Vörösmarty ez alkalommal is elmondta «Országháza» költeményét s végül Egrcsy elszavalta Petőfőtől «Az örült»-et.

Ilyenek valának a köri estélyek, ilyen a Kör, mely eleinte az irodalom és művészet pártolása által, később politikai téren fejtett ki áldóos és nem kicsinylendő hatást. S midőn bekövetkezett a nagy év, 1848, midőn az eszmék, melyekért annyian s oly önzetlenül küzdöttek az ellenzék táborában, — végre diadalt ülték, akkor is multjához méltóan viselte magát a Kör.

A párisi francia forradalom, mely Európaszerte oly nagy mozgalomnak volt előidézője, nálunk sem maradt hatást nélkül. Kossuth Pozsonyban megragadja a kedvező pillanatot és megteszi híres választmányi javaslatát, rámutatva a fenyegető veszélyekre és a dinasztia érdekében kívánva a nemzet jogos és méltányos kívánatait teljesítését. Pesten reformlakomát készülték tartani és Irinyi az Ellenzéki Kör elé terjeszti a 12 pontot, melyet a királyhoz petícióképp rögtön kívánt fölterjesztetni az ifjuság, s midőn Klauzálának népszerűletébe intő szavai után ettől a többség eláll, a túrelmetlen ifjuság a bécsi forradalom híre által még inkább fölvilágozta, másnap a tettek mezejére lép, felszabadítja a sajtót, és kieszközi a politikai foglyok szabadon bocsátását. A márcziusi napokban a Kör fölveté a «Radikál» melléknevet, hogy még világosabban kifejezze politikai irányát, mely nem elégedve meg förendszabályokkal, gyökeres átalakítást sürgetett.

A bekövetkezett vihar, mely szerencsétlen hazánk fölött elzúgott, sok más emberrel a Kört is elsöpörte. Egykori tagjai, mint a legjobb hazafiak, a kompromittáltak között voltak, s azon fénys nevek között, melyek a bitót fölmagasztalák, fényenyl tölték be a sötét börtönöket, vagy hazátlanul külföldön bujdosnak, nem egy a hajdani Kör tagjaé.

Elveszték a Kör régi jegyzőkönyvei is, melyek alapján sokkal részletesebben és érdekesebben írhatta volna meg valaki e hazafias egyesület történetét, mint én, ki pusztán apró hírlapi közleményekből rajzoltam. Csak a Kör pecsétje maradt meg, mit a magyar génius, jobbiban buzakalász-csomóval, magyar czimerrel és ily fölirattal: «Egyesült, hogy egyesítsen — a Nemzeti Kör».

A 60-as évek elején a Kör feltámadt halottából, mint az alkotmány, az elnyomott nemzetiség, melynek oly buzgó hívei voltak hajdan a Kör tagjai. Föltámadt, de soha azt a hatást, azt a befolyást nem gyakorolhatta már a változott viszonyok közt, mit annak előtte.

A Nemzeti Kör megszűnt, fölözött, de emléke, hatása élni fog ezután is!...

## IDOMITOTT FARKASOK.

Az emberi erély sokszor mutatott már be bűmulatos eredményeket az állatidomítás téren. Nem szólnak a lórol, a kutyról, az értelmi képességnek oly magas fokával bíró ez állatokról, mely az embert sokszor kísértetbe hozza azt hinni, hogy ez állatoknak az embert megközelítő lelke van. Elvégre is csak házi állatok, melyeknél nem szükség előbb a természetes vadásgot legyőzni, hogy az ember őket akarattjának alávesse. A czirkuszokban mutogatott «tudós számár»-ról, vagy a Budapesten épen most mutogatott «bölcsek ökrök»-ről sem beszélünk, nem az elefántról sem, mely szelid házi állattá nevelhető.

Csak a vad bestiákról szólnak, melyeknek vérengző természeté soha egészen el nem fojtható. Ezek közt is nem ritka a bárány-szelid-ségivé tett orozlan, melynek gazdája a tótói torkába dugja bele fejét. De a farkasról, e kiválóan vad és fékezhetetlen ragadozóról ez ideig mindig az volt a hit, hogy idomításra teljes lehetetlenség s minden erre irányzott kísérlet hiába való. A legtöbb, a mit vele elérni lehet, az, hogy az orra elé tartják a bárányt s ő nem meri bántani.

Most egy állatidomító megmutatta, hogy a farkas is csak egy meg kénytelen hajlani az emberi erős akarat előtt, mint a többi betanított állat. Rudesimo Roche-nak hívják azt az embert, ki most Berlinben őt idomított farkassal tárt ki olyan mutatványokat, melyeket eddig nem hittek lehetségeseknek.

Ez az ember oly nyugalommal és bátorsággal vezeti az állatokat a közönség elé, mely teljesen elenyészeti azt az elfogultságot, aggodást, sőt félelmet, a melylyel az állatidomítók szoktak kísérni, mikor pl. az oroszlanok ketrecébe lép. Ha nem látja az ember e vadak kapkodó fogcsattogását, azt hinné, engedelmes kutyákkal folyik a teljesen veszélytelen produkció.

Pedig ez egyáltalán nem veszélytelen s a mutatványok titka itt is az erőszak, s az a félelem, melyet ez a gazda iránt az állatokban támaszt. A próbáknál hatalmas szerepet játszik a suhogó ostor, mely őket arra kényszeríti, hogy urok parancsszavának engedjenek.

De még így is megmarad a farkas félelmeinek. A próbák egyikén történt, épen akkor, mikor az idomító a képünk közepén látható mutatványt akarta gyakorolni, s két farkas már a karján és vállán állott, hogy egy harmadik farkas a hátára ugrott s az idomító csak a jelen voltak kiabálására vette észre még elég idejekorán az öt fenyegető veszedelmet, hirtelen torok ragadta a tátott szájjal feléje kapó fejevadat s emberül megfenyítte.

Képünk eléggé megmutatja, mi mindenre vannak betanítva e farkasok. Érdekes azonban tudni, hogy másfél évesek s idomításuk egy éves korukban kezdődött. Két hónapig «jószágosan» próbálták őket egyremásra betanítani. De bizony nem sikerült. Még megfogni se engedték magukat s hozzá kaptak, a ki hozzájuk nyult. Akkor aztán valami sajátos szerkezetű kényszerzubbonyba bujtatták, úgy kezdték állatmóddal és korbáccsal idomítani. Táplálékuk friss ló- és marhabús, meg tej bőségesen, hogy jó erőben legyenek, mit a naponkénti fárasztó mutatványok okvetetlen megkövetelnek.

**EGYVELEG.**

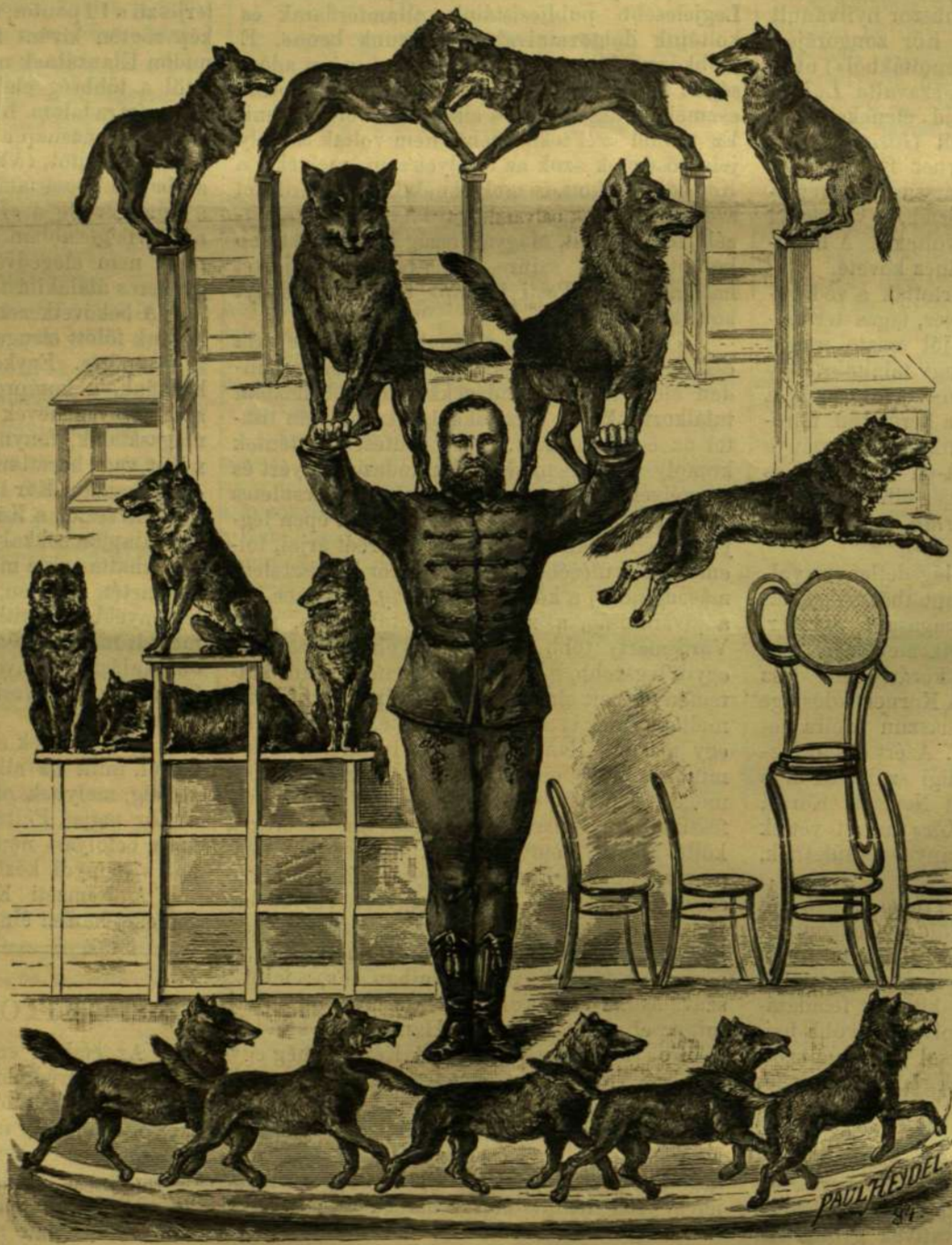
\* A pálmáról már Aristoteles és Plutarch feljegyezték, hogy azért használják győzelmi jelnek, mivel a teher alatt nem hajlik meg. Mivel továbbá győzelem után béke következik, a pálmát a béke, boldogság és halhatatlanság jeléül is használják.

\* Matematika tanárává választották nemrég Stokholmban egy nő, dr. Kowaleffszki Zsófiát, Corvin-Krukowskoi gróf özvegyét. E nő jelenleg 30 s egynehány éves, egy orosz tázerbörök leánya s rendkívüli előszeretettel tanúsítván a matematika és természettudományok iránt, a német egyetemeken tanulmányozta azokat. Mondják, hogy kitűnő szakember s működésétől sokat lehet várni, mely körülmény annál meglepőbb, mivel a nők számok iránt rendszeren nem tanúsítanak nagy vonzalmat.

\* A kínai császár jelenleg 13 éves gyermek. Jan-Sin-Tien nevű palotájában teljesen elzárkozva él, szolgálai csak térdre csusza közelkedhetnek feléje, sőt még atyja és anyja is kénytelenek az első szavuknál letérdelni, a mi Kínában, hol a szülők tisztelete oly magas fokon áll, leginkább mutatja a császár isteni lényébe vetett hitet. Tanulnia azonban kell, két és fél órát fordít naponként a kínai, s ugyanannyit a mandarin nyelvstudományokra. A tanítók is térdre mennek feléje, de a császár rendszeren felhívja őket, hogy egyenesen álljanak. Két óráig szokott naponként lovagolni, kocsi és nyílal ezébe löni.

Ebédnél nyolcz eunuch szolgál fel, kiknek szigorú utasításuk van, hogy kedvence eledelelét étvágyának, mely a gyermeknél természetes, korlátot szabjanak. Éjjel gyönyörű Ning-po ágyban fekszik, melynek alja tömör aranyból s elefántcsontból van, Kiang-hai és Sien-Lung császárok hagyatékából.

\* A miniszteriség sem biztos konyér ma már. 1827-ben, midőn a törökök Peloponneszt elfoglalták, a görög kormány Argolis felszigetre, Hermioneba (Kastri) vonult vissza s nagy nyomorban élt. Pénzért sem lehetett semmit kapni, mert a parasztok elrejtették, a jók volt. Kolettis volt miniszter beszéli, hogy sok ideig sem neki, sem az állampénztárnak nem volt pénze. Szerencsére, mint orvos, kora reggel a hivatalos órák előtt gyógygátott s a parasztok érlelmi szerek adtak neki ajándékba. Egyszer egy barátja, Th. gróf, ki szintén igen megszorult, tíz garast kért tőle kölcsön. «Otót sem adhatok», felelt neki Kolettis, «de ha enni akarsz, jöj hozzámba ebédre» s midőn délben a tyúkot és tojást, mit a parasztok hoztak, jóízűen elfogyasztották s Kolettis miniszter



RUDESINE ROCHE IDOMITOTT FARKASAI.

volt irányában s azért csakhamar elvált tőle s csak nagyon ritkán látogatták meg egymást s akkor is meglehetősen ridegen viselték magukat.

\* Siketnémák adták elő Londonban, Manor-Houseban, válogatott közönség előtt, Sheridan egyik híres darabját. A nézők között is sok siketnéma volt, kik taglejtésekkel beszéltünk egymással. A sugó szintén taglejtésekkel végezte teendőit, úgy hogy az előadás halotti csendben történt. A halló közönség számára azonban egy, a színlak mögött álló ur hangosan is olvasta a szöveget. A taglejtéses előadás körülbelül két annyi ideig tartott, mintha élő szóval adták volna elő.

\* A legújabb dívat a drágakövek tekintetében az amethiszt; a zafir és topáz már kevésbé keresettek. Amethiszt név alatt azonban két egymástól nagyon különböző s egyuttal különböző értékű követ értünk. A violaszínű amethiszt-kvarcon kívül, melyet sok ezer mázsa mennyiségben hoznak Braziliából, van egy violaszínű korund is, melyet az előbitől megkülönböztetéstül keleti amethisznek hívják. Nappal a két kö színe közt nincs különbség, lámpafény-nél ellenben az előbbi halvány lesz, míg az utóbbi tündöklő. A keleti amethiszt különben is keményebb s ára nyolczszor annyi, mint a közönséges amethiszté. Hogy most divatba jött, a párisi ékszerészek rögtön nagyban és igen ügyesen utánózzák.

\* Korcsolyázó csapatot állítottak fel a norvég hadseregben, melynek feladata lenne jégen s havon át előre haladni. A csapat erős emberek-ből áll, kiknek hótalpaik vannak s gyakorlatukat a hegyi hóterületeken tartják. E csapat nemrég hegyes vidéken 120 angol mér-földet 18 és fél óra alatt tett meg, tehát gyorsabban haladt, mint a legjobban betanított lovas-ság ugyanily területen.

\* A cukortermelés Oroszországban nagy mérvet öltött. Jelenleg már 234 cukorgyár van, melyek évi termelése millió kilogrammot tesz s a répatermesztésre már 235.600 desjaint (1 desjaint = 109 hektár) fordítanak. De azért cukrot még nem visznek ki az országból, sőt a helyi gyártás sem elegendő. Úgy nyugaton, mint Szibériában külföldről hozott cukrot fogyasztanak.

\* A gyárakban a kemenczéből kihulló részeket egyes amerikaiak most már téglákká alakítják át egyszerűen úgy, hogy az ércsálakot magából a kemenczéből kerek, forgó asztalra futtatják, vagy előbb kihülni hagyván, homokkal s hamaival alkalmas alakra préselik. Különösen alkalmas az így készült téglá a kőfalak talapzatához, mert sokkal szilárdabb, mint a közönséges építőkövek s kevés vakolatra van szüksége. Egy kemenczéből naponként 10-12,000 darabot is elő lehet állítani.

\* A hamelini búbájós sipoló reggéljét, mely szerint egy patkányokat tűz varázsló, mivel díját meg nem adták, Hamelin új nemzedékét sipjával a hegyekbe csalta s Erdélybe, a mai szászok földjére vitte, oly komolyan tartják Németországban, hogy e hóban ünnepekként állik meg a gyermekek elcsalásának hatszázados évfordulóját.

\* A lovakról régóta észrevették, hogy épen úgy mint az elefántok, nagyon szeretik a diszifést. Bűszkében és vidámban mennek, ha tollak vagy csemettyük ékítik. A spanyol öszvérhajcsárok fölhasználják az állat e húságát s ha meg akarják büntetni, elviszik csemettyűjét és tollait s a menet végére teszik. Az állat e megszegyentést néha állítólag annyira szívére veszi, hogy enni sem akar s ezért a büntetés idejét meg kell rövidíteni, különben az állat egészsége nagyon szenvedne általa.

**ÚJ KISÉRLETEK AZ EBDÜH GYÓGYÍTÁSA TERÉN.**

Pasteur legújabb fölfedezéseiről eddig csak röviden emlékeztünk meg, a dolog azonban megérdemli a tüzetesebb ismertetést is, mert ha a veszettség gyógyítása csakugyan sikerrekesz bizonyul, az emberiséget nem érheti áldásosabb újítás, mint a híres tudós e korszak-alkotó fölfedezése.

Pasteur gyógymódjához az első eszmét az adta meg, hogy az ebdüh tüneteit tevén vizsgálódása tárgyává, 1880-ban egy francia kártársra, Lannelongue értesítette őt a viszony egy különös esetéről, mely a következőkben állott: Egy öt éves gyermeknek arcába harapott a dühös kutya, s a körhözba szállítván, azt tapasztalták rajta, hogy valahányszor az ápolónó folyadékkal közeledett feléje, mindannyiszor kitört rajta a veszettség. Erőszakos rohamaiban ütötte, bántalmazta a körülötte levőket, s aztán újra ágyára hanyatlott, hörögve, kimerülve. Két nap múlva meghalt a torkában fölhalmozódott genyszerű anyagoktól megfúlva. Halála után pár órával a genyszerű anyagokat kivették, vízzel



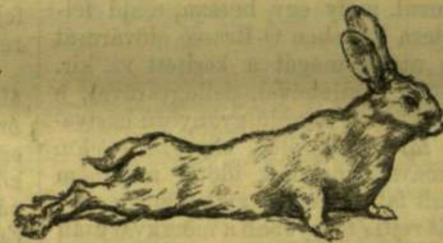
Beoltott eb az ölben.



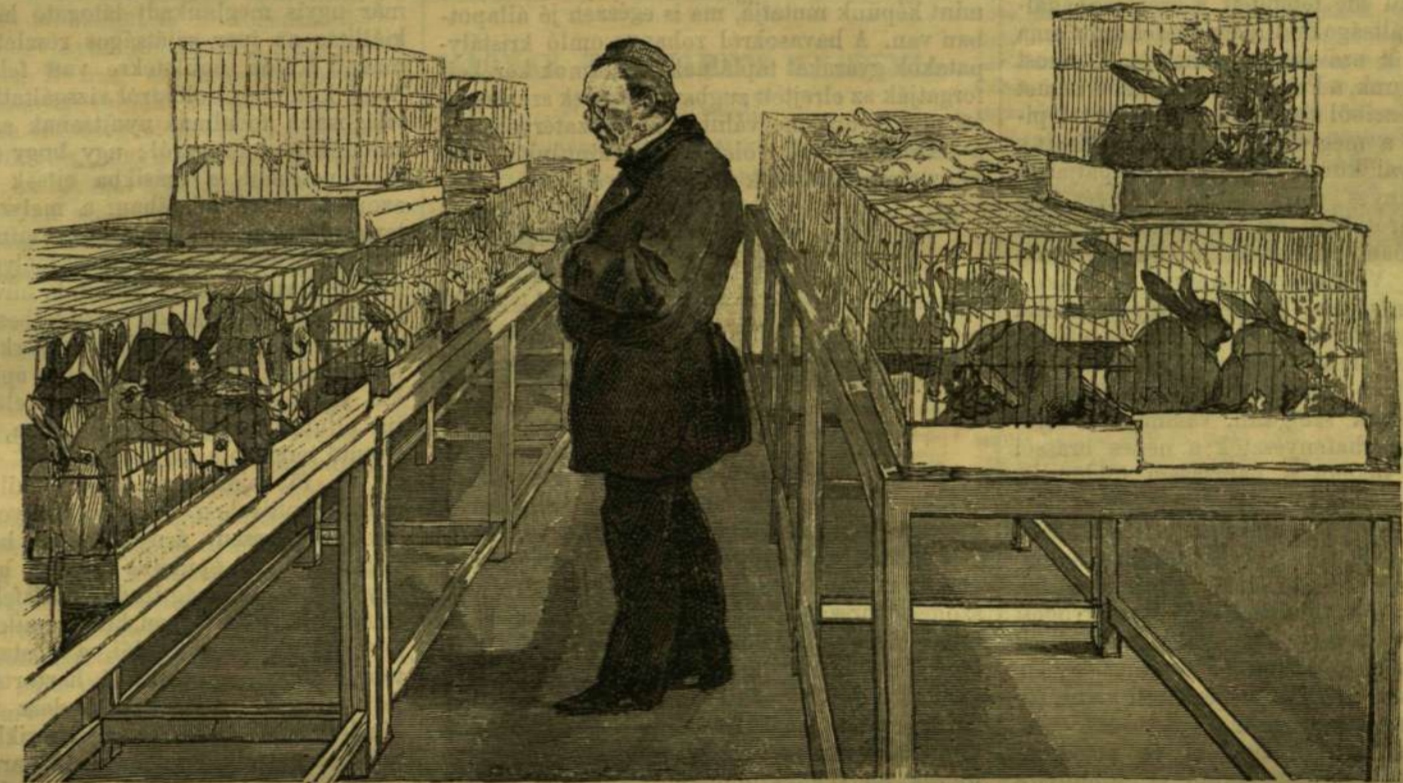
Műtetre előkészített eb.



Vesztett eb az utolsó kórtünetekben.



Beoltott tengeri nyul megmervült hátsó végtagokkal.



Pasteur a beoltott állatok közt, laboratóriumában.

föleresztették, s ez anyaggal Pasteur oltási kísérletet tett két tengeri nyul, melyek csakhamar megdöglettek. E kísérletek vezették rá Pasteur fölfedezésére. Ő ugyanis meggyőződött arról, hogy a két tengeri nyul nem veszettség következtében dögött meg, mint sokan mások hitték volna, hanem egy új anyag következtében, mely a beletet nyálka anyagban állott elő s teljesen idegen volt a düh ragályanyagától. Itt egy egészen új betegséggel állott szemközt, mely egész figyelmét kiharvta.

De a tudósnak nem volt arra ideje, hogy a betegség bizonytalan idejű kitorésére várjon, hogy annak tüneteit észlelhessen. Sokkal sürgetőbb volt a dolog s több kísérlet után ama gondolat jutott eszébe, hogy a ragályanyagot egy kutya agyfelületére oltja be.

Az állatot orrára alkalmazott chloroformmal elaltatta, hogy ne érezzen szenvedéseket, lábait lekötötte s a képünkön látható helyzetben előkészítette a műtétet. Azután homlokán egy bemetszést tett s hajlított végű kis kristály-fogó segítségével beleoltott egy cseppnyit a készen tartott ebdüh-anyagból.

egészen egészségesen, s kevéssel rá megkapta a dühödtséget. Mindezek után Pasteur arról is meggyőződött, hogy a veszettség agybetegség, s egyaránt érinti a gerinczagyot s az idegrendszert. Ebből azt következtette, hogy a dühös kutya szájából vett mérég a nyálka-mirigyekben vegződő idegekből ered.

E perczől fogva vizsgálódásai mind nagyobb terre terjedtek ki, dolgozó-lakosztályának földszintje ketrecekkel telt meg, melyekben nyulak, majmok, kutyák láncra kötve várták az oltás eredményét. Pasteur naponta megjelent köztük s jegyeztette tapasztalait, míg a szörnyű sorsuknak még sejtelmével sem bíró állatok gondatlanul fogyasztották az előbök rakott káposztát és lucernát.

Megjegyezzük, hogy a nyulnál különben a veszettség sem hat úgy mint az ebnél. Ez állat nem harap, mintegy meredtté válik néhány nappal a műtét után. Ha Pasteur kételyeket táplál a dühmereg hatása iránt, hogy győződik meg, hogy földre teszi az állatot. Ha a mérég nem hatott, akkor az állat elszalad, ellenkező esetben csak lassan vászorog első lábain, mert

a hátsó test egészen paralyzált állapotban van. Majd az állat szeméi megüvegesülnek, hátraveti fejét, néhány perczig lélegzik még, s aztán kimul.

A sokkal veszélyesebb tünetü ebeknek öljai akép vannak berendezve, hogy az ör teljes biztonsággal adhatja be számukra az eledelet. Az ajtó feülről lefelé nyílik. Annnyira tájrák föl, hogy rá lehessen épen tenni az étellel telt tányval, melyet azután az ápoló ör bottal húz vissza a ketrecből. A már végső perczeit élő eb kinézése ijesztő. Teste össze van zsugorodva, farka lekonyult, szája tajtékzik és harapásra kész. Mardossa a rácszatot, bevéréze azt fogával, majd véres torokkal visszatartorog s rága fekhelye szalmából, időnként éles és panaszos ugatást hallatva.

Vannak azonban oly ebek is, melyek veszett állapotban sem harapnak, hanem a nyulakéhoz hasonló megmervedett állapotban maradnak. Ezek csöndesen mulnak ki s az ör veszelý nélkül közlekedhetik velök.

Pasteur már több száz állattal tett kísérle-

**BRASSÓ.**

A változatos tájképekben oly gazdag Erdély tündérvidekei közt egy sincs bájosabb, mint a Bárczaság (Brassó vidéke). Zordon felségben felülmulja Hátszegvidék, magasra nyuló Retye-

zátjával, melynek homlokára ritkán süt nap a rajta sátorozó kódok miatt; vadregényesebb Borszék fenyves vidéke; mosolygósabb a Maros-völgye termékeny domboldalaival, melyeken szőlők zöldelnek s csodásabb a Detonáta bazalt oszlopokra vagy a Torda-hasadék meredek sziklafala.

De meglepőbb panoráma, váratlanul nem nyílik az utas szemé előtt, mint a mikor Fogaras felől jöve, a sárkányi hegy délkeleti oldalán alakanyagot uton, Feketehalomnál, vagy a keleti vasuton robovva, Földvárnál, vagy akár Háromszék felől, a Feketevíz nevű patak hídjára érve: egyszerre a bárczasági völgy táru szemeknél elé, kerek síkjával, melyet dél felé a Havasalföld kéklő határhegyei zárnak el s fel-tünik a Czenk orma zöld erdőktől koszorúzott oldalából kiemelkedő szürke gránit sziklacsu-csával s az alatta elszorult völgykatonából a lenemő nap fényétől megaranyozva kicsillannak egy perczre Brassó tornyainak rész s bádög-fődelei, de csakhogy kővelünkkel ismét elbuj-janak a völgy szorosába, s csak ha közvetlenül a város közelébe érkezünk, nyíljék meg egy-szerre a völgy torka, hogy Erdély legnépesebb s legelőnkebb kereskedő városa álljon előttünk, az ódon házsorral, mely egy hosszú, majd fél-óraig tartó utca kepeben Ó-Brassó elővárosát tárja elének s utána magát a kerített sz. kir. várost, diszebb épületeivel, fellegvárával, a Czenk alján felkőrognak vonuló gyönyörű bányasétányával s mindenkéül nagyszerű ódon goth templomával, melynek időtől majdnem feketére barnult fala Európa egyik legnagyobb-szerű orgonáját rejtis tőryában a moszkva után harmadik nagyságu harang ércnyelvé bug.

E városban s gyönyörű vidékén lakozik, már a XIII. század első fele óta, a II. Endre királyunk által ide telepített s szép szabadal-makkal és kiváltságokkal megajándékozott ama külön király a százaságunk, melyet — most említett királyunk, a Palesztinából előzőtt német lovagrend vitézeiből s csatlósáiból azért telepi-tett ide, hogy a kék eke által nem hasított s csak a moldvai kunok szagulódozó csapatjaitól taposott regényes vidék talaját mivelés alá vegyék s városokkal és falvakkal benépe-sítve, állandóan biztosítsák a Szent István koronájának. Valóban, a brassói és brassó-vidéki szász nép, mai is még előnyösen válik ki a többi erdélyi szászok közül. Folytonos érintkezésben a magyarsággal, nemcsak Háromszék felől, honnan folytonosan jönnek a leányok Brassóba szolgálni, valamint a föld-művesek és marhatenyésztők a népes brassói vásárookra, de magán a bárczasági földön is, melyen a szászokkal vegyesen laknak az oláhok mellett a magyarok is, különösen a Hétfaluban: a brassói szászág nincs oly elzárkózva a ma-gyarságtól, mint pl. a szepeni vagy besztercei.

Magá a város, melynek az északnyugoti oldalról fölveté képét s magának és vidékének némely részleteit mutatjuk be ezenel egy kis csoport rajzban, méltán megérdemli az utazó, hazai vagy idegen figyelmét.

Hátterében a brassóvidéki és romániai határ-havasok láncolata vonul el, többnyire horítottá csucsával, sőt a nyár végétől késő tavaszig nagyobbra fehérül egész hosszában. Balról, közvetlen a város felett, magaslik a Czenk, melynek csúcsa egy oldalról tekintve, mintha előre hajolna a város fölé s lezuhanás-sal fenyegetne, pedig biztosan áll alapján. Köny-nyen megközelíthető. Nem túlságosan meredek oldalán, cizekázosan vágott, s huszonnégy for-dulatból álló lankás emelkedésű ut vezet föl a tetőre, árnyas sűrű fasorok közt, úgy hogy csak a sziklacsuca kiérve lehet a völgybe belátni s akkor egyszerre kerül el alattunk a város, mely-lét innen — csaknem függőleges vonalban — látnak lábaink alatt, igazi madártávlatból. A város nagyon különböző részekből áll. A belváros, az egykori kerített város, melynek bástyái s falából még most is látszik egy némi, bár bástyái, a hegy felől gyönyörű sétányokká (gla-cis) vannak átalakítva, tömöttön van építve s túlnyomólag emeltes házakkal, melyek közt kevés a modern épület, de az annál érdekesebbé teszi. Piaczai, elég teresek különben, heti vá-sárokon, mikor Romániából és Háromszékről egyaránt özönlik az adó-vevő a városba s a ma-gyar, szász és oláh ös-zsekeveredik, ugyancsak szükeknék bizonyulnak, úgy hogy akár szekér-rel, akár gyalog, csak nagy bajjal lehet utat törni a sokaságon. Épületei közül magásra ki-

emelkedik az evangélikusok nagy gót-izlésű temploma, melyről már szólottunk, s mely Brassónak méltán legfőbb büszkesége.

A belvárostól nyugotra túl el a felső város, melyben többnyire oláhoknak, mely annál fogva nem is bír városi színezettel, de ker-tői zöldesége nagyon enyhít és időtől fogat a szoroson épült kőhalomtól ráfordított tekinté-tünkre. Házikóinak girbe-gurba sorai egészen benyultak a hegy sikatoráiba s elvesznek szem-eknél elől.

Annál nyíltabban, mint egy virágos völgy terület szemeknél előtt el, a város keleti oldalán a neve által is jellemzett Blumenau városrésze, melynek nevét magyarul Bolonyának ejtik. Itt emelkedik a fellegvár dombja, mely a völgyet két részre osztja s északra és keletre ágaztatja el a város völgykatonából a tágas bárczasági völgybe kivezető országutat. E fellegvár a bász-tya-sétányról nézve van felvéve rajzunkon. S az oda vivő uton találjuk a csinos és egészen modern alaku evang. leányiskolát, a közelében levő tornyos tornacsarnokkal, melyeket együtt tüntet föl egyik rajzunk. Míg a csinos lövészház, mely egy másik rajzunk mutat föl, már a hegyek felé vezető uton öltik elénk, mint egy ujkori fejedelmi vadász-kastély, csakhogy kisebb mé-retekben.

De ha már ezen az uton indultunk, meg se álljunk Rozsnyóig (Rosenau), mely — másfél órányira a várostól, csinos kis városka maga is, egészen benn fekszik a hegyek közt, közvetlen közelében a határnak, mely a törösvári szoros-nál a legártabb szekérutat nyitja Románia s Erdély közt, bár fontossága — a predeáli vasuti összeköttetéssel — nagyon fog csökkenni. Maga Rozsnyó alig pár ezernyi lakója kis szász s oláh városka, de várkastélya, gömbölyű dombján, mint képnünk mutatja, ma is egészen jó állapot-ban van. A havasoktól rohanva omló kristály-patakok gyárakat táplálnak s malmok kerekeit forgatják az elrejtett zugban, melynek szépségeitől alig birunk megválni. S ha visszatérve ismét a termékeny völgy ölébe, széttekintünk — ön-kénytelenül kiáltunk föl a költővel:

„Szép vagy oh hon, bércz völgy változnak gazdag  
öleiben!”

— á —

## A TURINI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSRÓL.

(Eredeti tudósítás.)

Turin, május 15.

Turin, mely 1864-ben még az egész Olasz-ország fővárosa vala, nem rosszul volt most az országos kiállítás helyéül megválasztva. Nem-csak azért, mivel egyenes vasuti összeköttetése van az ország minden részével, kikötőivel és a szomszédországok határaival, hanem azért is, mivel tágas vendéglő és kelletimel s több szállá-saisok vendég befogadására képesek, és csak-nem egyedül itt van követve egész Európában az az építési rendszer, hogy a várost egészen több négyszögbe vágják az egyenes és széles utcákkal, melyeknek mindkét felén rezgő lombos fák árnyéka és ezeken kívül a házak alatt el-terülő magas boltozatu tiszta járdák magokban is elégségesek lennének erre csalni a nyári uta-zók egész özönét.

A király és királyné ápril 26-dikán szemé-lyesen nyitván meg a kiállítást, a területén fekvő közös épületek tarkán fölcifrázott ünnepélyes helyiségekbe fogadják azóta a naponta ide áramló tömegeket. A látogatók száma az első két hét alatt 200 ezerre ment, nem is számítva a e-utórtók és vasárnapi délutánokénti ingyen belépőket, a mi, mindent összevéve, egy ilyes kiállításnál hallatlan sikerre mutat.

A kiállítás berendezése olyan jártasságot és izlést árul el, hogy még az 1852. londoni után tartott kiállításokkal járó tapasztalat és az olaszok természetes jó izlése s a szépművészetek iránti hajlama mellett is lehetetlen, hogy még a legfelületesebb vizsgálót s a leegyszerűbb látogatót is kedvesen meg ne lepje az előttök fekvő szép látvány. Kellemes összhang vonul át az egész képen, a mint messziről nézi az ember. Gyöngyöden olvad össze az átlátszó olasz ég, a dombot és völgyet az évszakban előtű gyenge zöldel. Mindinkább közeledve megláthatni a magasban függni látszó hegyek szép tájképet, itt-ott csinos nyári lakokkal ki- rakva, melyek elégtelen fészkelnek kis kertjök

s nemes fájuk terebélyei között, míg a tulsó parton a derült ábránd szülte kiállítás szeren-csés hatását tisztán tükrözi vissza a közből mélyen alant folyó Pó vize.

Mielőtt megkísérlénem a kiállításról e lap olvasóinak fogalmat nyújtan, említést kell ten-nem az egész kiállítás ékességéről, az ugynevezett középkori kastélyról, mely hatalmas falak-ból szilárd kősziklákon építve, úgy tekint le a magasból, mint egy igazi régi kastély az azon korbéli alatta fekvő kis falura. Az építési mo-dor, butorzat és egész felszerelése e kastélynak és falunak oly elevenen hasonlít a XIV-ik szá-zadban épültekhez, hogy mindenki, még a ke-vésbé érdekelt is, a legmohóbb kíváncsisággal szemléli az olasz történelem rég elmult százada-i-nak az ipar és művészet terén sajátosan fejlett s már akkor nem csekély előhaladását, és úgy hiszem, hogy minden olasz nem kevesebb büsz-keséggel vizsgálja a kiállításnak az erőszakoltan ócska, mint a többitől egészen különböző részeit, a melyek együtt véve hiven ábrázolják az or-szágnak a művészet, ipar és gyártmányok terén egész az ujabbi időkig tett hatalmas előha-ladását.

A szépművészetek görög stílusban épült csar-noka ötezer darab olajfestésű remek művet foglal magában. A szobrászat is elég jól van képviselve; továbbá a házi butorok, az aranyo-zott vésések, velencei üvegyártmányok, a por-czellán és majolikából idomított szeszélyes új-alaku díszedények, nyilván tanúsítják Olasz-ország elszánt akaratát, hogy magát a külföldi gyártmányok éstálalmányok uralma alól mielőbb fölmentse.

Megszakítván a nehéz épületek egyhangu-ságát, a melyeknek véget nem érő széle s hossza oly leverőleg szokta nyomni a nézegetésben már ugyis meglankadt látogató láterejét, ez a kiállítás az ipar sajátosság részleteit alkalmazott külön épületekre van felosztva, úgy, hogy különböző oldalról vizsgálható, annál világosabb fogalmat nyújtsanak az árucikknek valódi tulajdonságáról, hogy egyik kedves meglepetésből a másikba ejtsék a látogatót azon nehéz földadatban, a melyre mindenki természetesen törekedik, hogy mindent lásson és a mi őt inkább érdekli, az mélyebben tanulmányozhassa. A zöld pázsitok, hűvösítő szökő-kutak, árnyas sétányok s jók felszereléseivel, a virág- és zsendülő gyümölcs-berkek az indusi, khinai, mór, svájci stb. izlésben épült pagodák-kal keverednek, míg azok tömegeiben keresz-tül eljutunk egy-egy olvasószoza, vagy valami frissítő terem pihenőjébe.

A fő bejáró mindezekre kilátást nyújtó magas boltveken nyugvó tornyok alatt egy egyenes, hosszú, árnyas fálkkal beültetett tér végén van. Ez épületbe vannak helyezve alól egyfelől a bizottsági irodái, másfelől a meteoro-logiai vizsgálatstermel, külön épületben vannak a szerkesztőségek irodái, a posta, távírda és telefon hivatalai, továbbá háztartási, felszerelési minden eszközök; az olasz függetlenség küzdelmeinek emlékei; az iparcikkek és gyárt-mányok osztálya; Turin város csarnoka; külön virág- és gyümölcs-kiállítás; a Vesta szüzek temploma; Róma város csarnoka.

A Raphaelról nevezett kapu bejárásnál van a tűzoltóság, közsegélynyújtás és vasutak osztálya; az anthropologiai, más tudományos és irodalmi kiállítások; hangverseny-terem; zenészi eszközök, hangszerek kiállítása; vas-uti mozdony és egyéb felszerelések. Nagy gőz-terjesztő üstök táplálják a gépek csarnokát.

A Dante-kapu bemenetele elvezet a lovas rendőrség, a takaréki-konyha külön osztályai-hoz; ott van még a kézi munka és gyártmányok csarnoka, szökőkutak nagy medenczéje, a gépek teljes működésben, mozgásban, a földművelési gépek és aranyművesek csarnokai; a nemzeti villamos kiállítás, a velencei üvegyár, a lovo-natu vasut, lovak, szarvasmarhák s más házi állatok kiállítása.

Az Izabella-kapu közelében vannak a kereskedelmi és közigazgatási miniszterium, a földművelés, ipar és a bortermelés csarnoka, mintapince, hajó-építés és felszerelés, a hadi mesterségek kiállítás, gőzszivattyu, aquarium, selyembogár-és méhtenyésztési és a szépművé-szeti csarnok.

A Valentino-bejárás a Po folyó mellett visz a középkori kastély és falu, Assab kikötő, a havasi klub, a harangok, a Po melléki sétáter és a svájci sajt-készítés kiállításaihoz.

A kiállításon és a körül izlésesen és csino-san elhelyezett tárgyakon kívül föl kell még em-litenem a számos kedves kirándulásokat vas-uton és lóvonaton, például a Superga-hegyre, a királyok temetkezési helyére és a moncalieri királyi kastélyhoz, mely mindkettő építészeti remek, nagyszerű kilátással. A készülő számtalan mulatságok közül előre jelentek: külön opera-előadások a Regióban, az elsőbrendű olasz városok zenekarainak váltakozó előadása minden csütörtökön és vasárnapon. Nagyszerű zenetársaságok hangversenyei a királyi téren. A híres Wulfi czirkusza az 5000 személyre épí-tett kolosszeumban, száznál több lóval 400-ra menő híres európai vilóvőmesterek versenye, ló-verseny, csolnak- és velociped-verseny. Nemzeti villamos-kivilágítás és a világításnál estéli séta; virág- és gyümölcs-kiállítás, a miben Turin nagyon előre áll, stb.

A közép-európai vasuti társaságokkal szer-ződés kötött az olcsó személy- és teherszállítá-sra Turinba és vissza. Május, junius, szeptem-ber és október a legjobb hónapok a kiállítást meglátogatni; mert az olaszok rendszeren falura mennek a júliusi és augusztusi nyári hó-napokban.

SAROLTA.

## EGY OPERAI UJDONSÁG A NEMZETI SZÍNHÁZBAN.

Egy «première» — valamely színmű első előadása — sohol nem kelt akkora érdekeltsé- get, mint Párisban. Boldog francia írók, köl-tők, művészek! az ő nemzetük — nem hiába, hogy valóban a legszellemesebb — a leghálá-sabb e földön minden szellemi munka iránt. E tekintetben épen a tulsó ellentéte a miénk-nek; mert hogy ő náluk valamely csak némi figyelemre méltó tehetséget is a közpészrü-segek szövetkezete elnyomjon, az ott a legtelje-sebb lehetetlenség. És még abban is főnforog a legnagyobb ellentét velünk szemben, hogy míg mi az idegen dícsőség előtt oly készséggel meghajlunk, elannyira, hogy a hatásnak is csak akkor hódolunk, ha azt már a külföldi elismerte, ottan épen az idegen szellemi termék előtt tá-rulnak föl legnehezebben az elismerés diadal-kapui. Az hát már magában nagy vívmány, ha egy magyar mű ott léphet először a nyilván-ság elé. E dícsőségben tán nem is részesült eddigelő más mű, mint azon operai ujdonság, mely e föld 5 ón adott elő nemzeti színházunkban. Bertha Sándor «Mátyás király» című egy fel-vonásos vig dalműve, melyet most egy eve az «Opera Comique» mutatott be először Párisban.

Nem csoda, ha e szokatlan előzmény szokat-lan mérvben keltette föl az érdekeltséget ná-lunk is. A nézőter az előhaladt nyári évadban szokatlanul meg is telt, a társadalmi és ér-telmű előkelőség válogatott közönségével.

Az ilyen minden tekintetben előkelő kö-zönségnek az a természetje, hogy tetszését nem szokta fölöttebb zajosan nyilvánítani, a szalo-nok és az irodalom lovagjainak tenyerei kevésbé csattanósak, mint a testi foglalkozás, különben igen tisztelt osztályához tartozókéi. De ebből aztán egy kicsi úgy is aránylik az utóbbiakéhoz, mint a tokaji esszencia egy csöppje az egri kar-czoséhoz. És e drága csöpp jutalmában a szerző csakugyan részesült is. A fölvonás végével neve fölhangzott a földszintről, nem viharosan, de érthetőleg, mindamelllet a szerző nem jelent meg a lámpák előtt, csupán kétszer egymásután a főbb szereplők, a kik elég dícséretesen működ-tek. E sikert a szerző, kinek e mű első kísérlete, bátran buzdításul fogadhatja jövőjére nézve.

A Milliet Pál és Levallois Gyula által írt szöveg meséje röviden a következő:

Zacchi olasz származású ének-mesternek (Kő-szeghy) van egy leánya: Ilona (Kordin Mariska k. a.), a kivel nagy tervei vannak az apának. Nőül akarja adni Omodé grófnak, egy előkelő magyar nemeshez (Kiss Dezső). Epen az ő fogadására készül-nek a darab elején Zacchi és tanítványai, a kik virág-füzérekkel díszítik a házat. De Ilonát ezek az előké-szítetek nagyon szomorítják, mert a mint azt Orsánek, Zacchi gazdasszonyának (Szaxlehner Emma asz-zony) megvalja: szive már másé, Ridolfo (Panli), azé a szegény árva ifjúé, a kinek származását senki sem ismeri, a ki Omodé gróf hozott Zacchi házába s a ki a mesternek legkedvesebb tanítványa. Ridolfo maga sem tudja családi nevét; anyja elitkolta előtte, mert féltette fiát atyja ellenségeinek időzéseitől, de egy különös talámtant hagyott reá, egy balladát. Azt mondta neki, hogy ha valamikor veszély fenyegeti, énekelje el azt a dalt a király előtt, ez megszabadítja őt minden bajból.

Omodé gróf megérkezik és csakhamar észreveszi, hogy Ilona és Ridolfo szeretik egymást. Ezt a körül-ményt arra akarja felhasználni, hogy Ridolfot a király elleni összeesküvés részesevé tegye, azt igérvén neki, hogy ha terveit támogatja, övé lesz Ilona. Midőn pe-dig Ridolfo ezt az ajánlatot méltatlanokodva vissza-utasítja, el akarja őt fogatni. Ebben a válságos percz-ben megjelenik Mátyás király (Egressy), a ki Omodé terveinek már előbb megszűt vette és azért jött Zacchi házába, hogy az összeesküvéket megjelje. — Ridolfo most talizmánjához folyamodik: éleleki a király előtt a Mátyás lollójáról szóló balladát, melyet any-jától tanult (melyet azonban — mellesleg mondva — hasonlíthatlanul szebben irt meg Arany János, kár volt ezt föl nem használni). Eről a király reá ismer, hogy Ridolfo nem más, mint Imre, annak a János grófnak fia, a ki az ifjú Mátyást a rabságból kiszaba-dította. Ridolfo, — most már Imre, — megkapja Ilonát. Omodé a király számtázi, és a kar «Korvint» éléti.

A szereplők közt Kőszeghy, Szaxlehner Emma váltak ki, főleg ez utóbbi, ragadós komi-ka hatású gunyos nevetésével. A czimzetes főhős, a nagy Mátyás király szerepe csupán szá-valásból áll, a miben a szerzők talán a nagy kí-rály méltóságát akarták kifejezni, de a minek épen ellenkezőjét érik el. Mert a mint egy drá-mában, a hol a szavalat az walkodó, a főhős nevésséggé lenne, ha egyszerre csak énekelni kezene; úgy egy operában, a hol a hatás az énekre, zenére van fektetve, a pusztán beszélő főalakok igen érezhetik helyzetük és állásuk szenvedélyességét.

Meglátszott ez E.ressyn is, a ki pedig főleg alakját, arcát illetőleg upyszólván született e szerepre, de szinte meglátszott rajta a kedv-telenség, a mit egyébiránt a néző hajlandó volt neki megbocsájtani.

## A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA NAGYGYÜLÉSE.

Legelső tudományos intézetünk az elmúlt héten tartotta évi nagy gyűlést, melyet vasárnap az ünne-pélyes közgyűlés fog befejezni.

Az első nap junius 3-án volt. Az egyes osztá-lyok külön tanácskozásban állapították meg a nagy-gyűlés elé terjesztendő tárgyakat: a pályázatok ügyét, a tagajánlásokat.

Az első osztály (irodalom és széptudományok) a Gorove-féle jutalmat («A modern realizmus a szép-irodalomban», jutalma 100 arany) nem adja ki, mert a beérkezett két pályamunka közül egy sem vált be. — A Nádasdy-féle 100 aranyos pályadíjra, melyre elbeszélő költemények pályáztak, 21 mű érkezett, de jutalomra egyet sem találtak érdemesnek. — Az Athenaeum-társaság száz aranyos pályadíjára (a ma-gyar hirlapirodalom története 1780-tól fogva 1867-ig, tekintettel a politikai eszmék és pártok fejlődésére) egy tervezet érkezett Ferenczy Józseftől. Az osztály a pályázati határidő meghosszabbítását fogja ajánlani folyó évi október hó végéig. — A Lukács-féle pálya-kérdés (Kazinyecz Ferencz élete és munkái, jutalma 1000 ft) szintén csak tervezetek érkeztek, egyik Bayer Ferencztől, a másik Bánóczy Józseftől. Erre nézve is a pályázati határidő meghosszabbítását ajánlják október végéig. — A Léva-alapítványból 500 ft jutalom volt kitűzve Kőlescy élete és mun-kái című műre. Egy pályamű érkezett, de a jutalmat nem adják ki, hanem ujra kitűzik 1886-ra. — A Sámuel-díjat (15 arany) Munkácsy Bernát «Vatyák nyelvtanulmányok» című értekezésének ítélték oda. Dícséretet nyertek: Kunos Ignác, Kőrösi Sándor és dr. Halász Ignác. — A tagajánlások fölötti szava-zás következő eredményvel végződött: rendes tago-kul ajánlta az osztály Belthy Zsolt, Szarras Gábor és Ponorí Theureck Emil levelező tagokat; levelező tagokul Bakusy Sándort, Pálffy Albertet és dr. Szinye-gy Józsefet; kültagnak dr. Genetz Arvid finnors-zági liczetumi tanárt.

A második osztály (történelem, jog és államtu-domány) ítélte oda az idén az akadémiái jutalma-kat: a 200 aranyos nagy díjat és a Marczibányi-féle mellékjutalmat. Az előbbivel Felméry Lajos kolozs-vári egyetemi tanárnak az angol nevelésről írt köny-vét tüntették ki; az 50 aranyos Marczibányi-díjjal pedig Alexander Bernát bölcsészeti műveit. Mind a két kitüntetett szerző tagul is volt ajánlva, de mind a kettőt kihagyta az osztály az ajánlásokból. — A Szilgyi István-féle 1200 ft-os jutalomra Szalay József «Magyarország története» munkájának 2-4 kötetét érdemesítették. — A Sztrokay-alapítványból kitűzött 100 aranyat (fejtessék ki, ugy jögi mint közigazda-sági szempontból a pénztartozások iránti kérdés) a 3-ik számú pályamunkánk ítélték oda. — Az első magyar áll. biztosító társaság 500 ft-os jutalmát, mely az 1883-ban vagy 1884-ben megjelent, vala-mennyi fontos nemzetgazdasági kérdést tárgyazó mun-kának volt odaítélendő, Ecsedy és Jekelfalussy mun-

kaí közt osztják meg. A Sztrokay-alapítványból kitű-zött 100 aranyat (fejtessék ki a bünkisélet és a bevégzett büncelekvény, a tettesség s a részesség tana, a fennálló nevezetesebb törvénykönyvek erre vonatkozó szabályait) az 1-6 számú pályamunká-nak ítélték. A tagajánlások fölött az osztály ékéké döntött: rendes tagnak ajánlta dr. Apáthy Istvánt; levelező tagoknak: Ballagi Aladárt, Bunyitay Vin-czét, dr. Fejérfalvy Lászlót, Hampel Józsefet, Horváth Árpádot, Korács Gyulát és Ploss Sándort; kültagnak Bartolomeo Capasso és Cesare Guasti olasz történetírókat.

A harmadik osztály (természettudomány, mathe-matika) a Beszán-féle 1200 ft-os pályadíjat, mely matematikai munkára volt kiírva, az 1-6 számú pályaműnek ítélte oda. — A névtelen nérmök által kitűzött 1000 ft-os pályadíjra három munka pályá-zott, a díjat azonban egyiknek nem adják ki és újra kitűzik. — A Fáy-féle 1800 ft-os pályadíjat Balogh Kálmánnak «A magyar győzgerszékony kommentá-rja» nyerte el. Az osztály tiszteletli tagul ajánlta Konkoly Thege Miklós levelező tagot, rendes tagul Mihálkovicz Géza levelező tagot, levelező tagokul Kherndl Antalt, dr. Korányi Frigyeset és Mocskary Sándort; kültagnak dr. Henle Jakab göttingai egye-temi tanárt.

A második napon (junius 4.) az összes osztályok tartották első ülésüket, s az egyes osztályok határo-zatainak bejelentése volt napirenden. Gr. Lónyay Menyhért elnököt, ki először is a vasárnapi közlési tárgysorát terjeszté elő. A előki megnyitót és tit-kári jelentést követni fogja Szász Károly emlékbeszéde Arany fölött, ezt pedig Keleti Károly felolva-rásosa: «Magyarország a világ forgalmában.»

A jutalmakat és pályázatokat, valamint tagaján-lásokat illetőleg a nagygyűlés helyben hagyta az osztályok előterjesztését, de a «Kőlescy életére» s «A magyar hirlapirodalom történetére» megújított nyílt pályázatok határidejét egy egész évre hosszab-bitá meg. A Nádasdy-díjra pályázott, de jutalmat nem nyert versenyművek közül legjobbnak találták a bírálók az «Ellék» címűt, mely a hum birodalom végétől festi hangzatos versekben, itt-ott jól színezett rajzokkal, de a monda és történet összevegyítése s a szenvedélyek festése nem sikerült benne. Megajlíték még a bírálók a «Két árva» és «Alice» címűeket. A Sztrokay-féle két pályadíj nyertesének jellegű levél-keje felbontatván, kitűnt, hogy a büntető jogi feladat megfejtoje dr. Wlassics Gyula kir. alügyész Budapes-ten, a pénztartozások jogi természetéről írt munkáé pedig dr. Katona Mór győri jogakadémiai tanár. — A Bé-an-alapból kitűzött 1200 ft-os jutalomra pályá-zott matematikai művek közt nyertes szerzője pedig dr. Köny Gyula műegyetemi tanár és akadémiai tag.

A tagajánlások bejelentésénél hosszabb vitát idézett elő Szilgyi Sándor indítványá, mely szerint az oly tag, ki egy év alatt nem tart székfoglalót, ne gyakorolhassa tagválasztási szavazó jogát, a mint azt az alapszabályok is kimondják. Némelekek e sza-bály meg nem tartása miatt a második osztály tag-ajánlásait is megakarták semmisíteni. Mivel azonban az alapszabályt soha sem alkalmazták szigorúan, az elnök indítványára abban állapodtak meg, hogy bizottság tegyen javaslatot jövőre nézve, az alap-szabályoknak kellő érvényben tartására.

A harmadik napon (junius 5.) választotta meg a nagygyűlés a tagokat. A választásokban 39 tag vett részt. Először történt, mióta az akadémián fennáll, hogy valamennyi ajánlott tagot megválasztották, még pedig átalál-an egy többséggel. A tagválasztásokon kívül még az az egyetlen tárgya volt az ülésnek, hogy Schwarz Gyula a harmadik osztályból a másodikba kérte áttétetni magát, a mi megtörtént.

Szombaton délben meg az igazgatótanács tart ülést; vasárnap d. e. 10 órakor pedig az ünnepélyes közlés lesz.

## IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Két eredeti regény jelent meg Aigner Lajos-nál. Egyik «Az oszlopbíró», regény egy kötetben Tolnai Lajostól. E termékeny írónak az életbeli ki-növésekkel, ferdéségekkel szeret leginkább foglal-kozni. Jó tolla elég szatirikus éllel is fog, a mi sok keserőségeket szerzett számára, mert elbeszéléseiben, regényeiben sokan elő alakokra és helyi viszonyokra vélnék ismereni. E regényéről is, mikor előbb egy szépirodalmi lapban jelent meg, azt mondták, hogy elől alakok kabinete. Az író azonban, ha az életet akarja festeni, nem zárkóztatik el annak benyomá-saitól és jelenségeitől. A fő az, hogy költőleg meny-nyire igazolható cselekvényben szerepeltet alakjait, s mennyire képes érdekessé tenni tárgyát és annak folyását. A regény ára 2 frt. A másik regény ismeretlen nevű szerző műve «Az ernesti kastély» című

alatt, Kenderessy Mihálytól. Az 532 lapot elfoglaló terjedelmes munka ára 2 ft. 40 kr.

«**A mi parasztjaink**», öt tanjai történet, írta Pulotás Fraustring. Szeged környékének, a kapitány-ságnak, népeletéből vett egyszerű, de csinosan írt öt történet van a kötetben «A fekete malom», «Az utolsó tartozás», «A esdáráné Petje», «Tóbiás a pusztázó», és «Napraforgó» címek alatt. A közvetlen benyomások elvessége látszik mindenik darabon. A kötet Szegeden, Burger Gusztávnál jelent meg, s ára 1 ft 20 kr.

**A nagyváradi színészet története**, írta K. Nagy Sándor. Az 1799-ik évtől kezdve egész a legutóbbi napokig szóló adatok ezek, összegyűjtve levéltári kutatásokból. Nem részletesen kidolgozott munka. A szerző törekvése az volt, hogy a magyar színészetnek Nagy-Váradon lefolyt viszonyosságairól egybeállítsa a hiteles adatokat. Ekkép bőséges és értékes anyag nyújtásával könnyíti a feladatot annak, ki részletesben is megírni akarja a magyar színészet történetében elég nevezetes helyül vált Várad színi monografiáját. A munka Nagy-Váradon jelent meg s ára 60 kr.

**Füzetes vállalatok.** A Révay-testvérek által kiadott «Ujfalvy utazása Párisból Samarkandig» című munkából a 15–18. füzetek hagyták el a sajtót, számos illusztrációval; minden füzet ára 30 kr. — «**Magyar Helikon**»-ból (kiadja Stampfel Károly Pozsonyban) megjelent újabb három füzet tartalma: *Tóth Kálmán életjárja*, Szana Tamástól; *Maddich Inre életjárja*, dr. Tóth Sándortól, Bocskay István életjárja, dr. Szalay Józseftől. Ára egy füzetnek 20 kr.

«**A képzőművészet remekei**» című díszes vállalattól, melyet Diváld Károly ad ki s a képekhez Szendrei János avatott tollal írja a magyarázatot, újabb füzet hagyta el a sajtót, öt képpel, melyek közül egy szobornyi mását («a dalnok») adja, a többi négy pedig: «**Arczkép**» Holbeintől; «**Leda**» Correggiótól; «**Amor lefegyverzése**» Correggiótól és «**A zsákány**» Rubensztől. A fénynyomatok, mint az eddigi összes füzetekben, művészi gonddal készültek. A füzet ára 1 ft 20 kr.

**Várady Gábor országgyűlési levelei** című az alatt két nagy kötetet kaptunk Aigner Lajos bizománnyából. Várady ama leveleinek gyűjteménye ez, melyeket az 1865–68-iki időkben írt Budapestről a «**Máramaros**» című m.-szigeti lap szerkesztőjéhez, Szilágyi István akadémián taghoz, az országgyűlésről és a politikai eseményekről. Most mint második kiadás kerül a könyvpiacra. Négy év eseményei így egybefoglalva, sok közérdekűt nyújthat. Ára a két kötetnek 4 ft.

**Statistikai művek.** A fővárosi statisztikai hivatala a tanügyi iránt érdeklődők számára becses adatokat nyújt ily cím alatt: *Budapest fővárosi elemi népiszkolái*, írta Kőrösi József, a fővárosi statisztikai hivatali igazgatója. Két kötet, melyből az egyik az 1873–77, a másik pedig az 1877–1881. iskolai évekről állít össze igen részletes kimutatásokat, a miből az is kiténik, mily nagy áldozatkészséggel vízi előbbre Budapest a népoktatás ügyét. Egy-egy kötet ára 1 ft 50 kr. — Az országos statisztikai hivatal *Statistikai évkönyveiből* pedig az 1882-iki adatok feldolgozásának első füzetét jelent meg, mely a politikai felosztásnak és népesedési mozgalmáról szól.

**Füzetek.** «**Kirtekony rovarok a mező és kertgazdaságban**», praktikus gazdák és néptanítók, földmives-iskolák és vinczellér-iskolák számára írta Szaniszló Albert, gazdasági intéze i tanár. A hazánkban gyakran előforduló, mintegy száz oly rovarról ír le meg saját megfigyelései és tapasztalatai szerint, melyeket a gazdáknak jól kell ismerni, hogy kiirhassák. Kolozsvárt, Demjén könyvtáras bizománya utján 1 frtért kapható. — «**Kortáblák a történet tanulásihoz**», nemzetiégi táblákkal, tanodai és magán használatra összeállította dr. Bélay József. A második kiadásért ért mi a világ eseményeinek időrendi összeállítását tünteti föl, s ára 50 kr. — «**Ujabb jelentés a metallotherapia jelen állásáról**» ezimen adta ki egy füzetben dr. Dubay Miklós fővárosi orvos ama felolvasását, melyet a budapesti orvosgyűlésben tartott egy új gyógyítási módról, melyben az érczek használatára szerepel. — «**Az új ipartörvény**, magyarországi szöveggel és irománypéldákkal ellátva, jelent meg Gyalogváry A. ügyvéd összeállításában és Salzer A. kiadásában (Budapest) s ára 40 kr.

**Polyóratok.** «**A Természettudományi Közlöny**» májusi füzetében a közérdekű apróbb közlemények mellett három nagyobb czikk van: «**Az álomról**», dr. Lechner Károlytól; «**A gyümölcsfák nyéséséről**» (két ábrával) Péter Bélától; és «**Az állatok szin- és fényezéséről**». — «**Az Uránia**» csillagászati, természet- és vegytani népszerű havi folyóirat első füzeté megjelent a szerkesztő Bártfai József Árpádnak az új vállalat célját ismertető előszavával. Tartalma: «**Zöllner J. K. Frigyes**, az asztrofizika megalapítója» (arczképpel) Kövesligethi Radóttól; «**Az úrköcsök**» Bártfai A. Józseftől; «**A változó csillagok természetéről**» Kövesligethi Radóttól; «**A mult és jelen nevezet-**

tesebb fényképezési eljárásai» (ábrákkal) Szerényi Gézáttól és apróbb közlemények. Az idei évfolyam ára 3 forint, tanulónak 2 forint 50 krajczár. — A «**Nemzeti Nőnevelés**» legújabb, májusi füzeté közli Veres Pálnékat az orsz. nőképző-egylet közgyűlésén «**A nőnevelés feladatáról**» tartott beszédét. További közleményei: «**Képek az iskolai életből**». Az asszociálás, publikálás és motiválás, Lederer Abrahamtól. A nőnevelés Finnországban, ifj Szinyey Józseftől. A nők munkásságáról, Sebestyenné Steina Ilonától. Szemere Bertalan, emlékeiből írta Kerékgyártó Elek, stb.

**Jókai művei francia fordításban** indulnak meg közelébb Párisban. A Malpon és Flamaron-czég vette meg koszorús írónk összes műveinek francia nyelvű kiadási jogát. Füzetekben fogják kiadni és alkalmasint «**A fekete gyémántok**» című regényével meg.

**Az akadémia régibb kiadványai.** Az akadémia által a hazai közéletanodák könyvtárai részére kedvezményi áron felajánlott kiadványok átvétele alkalmával, több intézet igazgatósága azzal a kérelemmel fordult az akadémiához, hogy a közéletanodák egyes tanárai részére is az akadémiai kiadványok megszerzését könnyítse meg. Az akadémia ennél fogva elhatározta, hogy kiadványaiból, az egyes tudományosakokra való tekintettel, nagyobb gyűjteményeket tetemesen leszállított áron fog összeállítani. A gyűjteményeket az akadémia ez évben először állította össze és pedig öt szakmából, melyeket a bolti árnál tetemesen olcsóbban bocsátott a közéletanodai tanárok rendelkezésére.

**A budai szinkörben** Cséka Sándor szintársulata május utolsó napján kezdte meg előadásait Tóth Kálmán «**A király házasodik**» vigjátékával, és mellette még a «**Szép Galathéa**» rövid operettet adták. A szép számú közönség rokonszenves figyelemmel kísérte az előadást, s a főbb szereplőket (a vigjátékban Tolnai, Tolnainé-Dömjén Rózát, Kazaliczkyt és Mezeit, az operettben pedig a jó hangú tenoristát, Németh Jánost, Pajor Emiliát, Borosst és Kövesi Rózát) sokszor megtapsolta. A további előadásokban Follinusz, Balassa, a «**Fény árnya**» című drámában pedig Follinuszné Csigaházi Etelka asszony drámai tehetsége vált ki. A kezdet nehézségei még mutatkoztak az első előadásokon, de elég képességekkel is bír a társulat, hogy a főváros közönségében a krisztinavárosi szinkör iránt fentartása a figyelmet. A jövő héten egy eredeti újdonság kerül színré: Torkos László «**A lejtőn**» című színműve, mely a szabadkai pályázaton 30 arany jutalmat nyert.

## KÖZTÉTELEK ÉS EGYLETEK.

**A felvidéki magyar köznevelési egylet**, mely a magyarorszáos érdekeinek előmozdítására alakult, pünkösdi második napján tartotta közgyűlését Selmeczbányán. A tagok előtte való nap délutánján érkeztek s ünnepélyes fogadtatás várta őket. *Farbaky* bánya-akadémiai igazgató mondott üdvözlő beszédet, a vendégek nevében pedig *Lehoczky* töröcsmegei alispán válaszolt. Este a Sembery-teremben ismerkedési estély volt.

Junius 2 án reggel a közgyűlést magyar isteni tisztelet előzte meg, s aztán a Sembery-teremben gyűltek össze. Az egylet második közgyűlését tartotta most *Lehoczky* alelnök megnyitó beszédében jelentette, hogy herceg Odescalchi Gyula táviratilag mentette ki magát meg nem jelenéséért és hogy József főherceg elfogadta az egylet védnökségét s 300 frtot adott az egylet céljaira. Az évi jelentés kiemelte, hogy vidéki választmányi eddig nyolcz alakult s az egyletnek 2377 rendes és 45 alapító tagja van. A gyűjtő-ivekből még kúnn van 678. A közoktatásiügyi miniszter két egyleti iródat 2–300 frttal segélyezni fog. A vidéki választmányokat felhívták, hogy rendezzenek nyelvvelői előadásokat és törekedjenek az idegen nyelvű czégtáblák eltvóltására. A pénztár állása: 4613 ft törzsvagny, 4697 ft tag-sági díj, 176 ft adomány, 225 ft kamatjövdelem, stb. József főhercegnek küldöttségileg fogják megköszönni adományát s Trefort minisztert tiszteleti taggá választották a diszkamányt küldöttség fogja átnyújtani. A jövő évi kiadás 900 frtban, árvaságyei kisdödővek segélyét 600 frtban, néptanítók segélyét 1100 frtban állapították meg stb., a bevétel 4706 frtba van téve. A jövő közgyűlés *Trencsénben* lesz. Délután a tagok a hodrusbányai honvéd-émlékhez rándultak és este bucsulakomát tartottak.

**A kolozsvári Mária-Valeria árvaház** mult évi jótékony működéséről gondosan összeállított füzet ad számot. Tizenegy évről áll fenn az egyletes, s a közönség évről-évre fokozatosan támogatja. Elnöke

Zeyk Józsefné, tiszteletbeli elnöke b. Bornemissza Ignaczné, alelnökei Bán Istvánné és Gyarmathy Miklósné urnők; a választmányi tagok száma 55. Alapító tagjainak száma 132 (száz—öt száz frt alapítványal), kik a kamatot fizetik s 96, kik az összegzet már lefizették; rendes tagja, kik négy évre kötelezik magukat aláírt részvényeik fizetésére, 300 van; pártoló tagja öt stb. A mult évi bevétel 5748 frt, a kiadás 5532 frt volt; az árvaház vagyoná pedig 27,811 frt. Az intézetnek eddig összesen 33 növendéke volt.

## EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

**A dumamelléki reform. püspök választás.** A néhai Török Pál superintendens halála után megüresült reform. püspöki székre *Szász* Károly választott meg. E hó 3-án bontotta föl a kerületi gyűlés által kiküldött bizottság a beérkezett szavazatokat. Gróf Lónyay Menyhért elnököt.

Beérkezett összesen 244 szavazat. Ebből kettő, a csákvári és kajdaci egyházzal, alaki hibák miatt nem fogadtattott el; 4 egyház nem küldte be szavazatát. Az egyházmegyéek közt a szavazatok következőleg osztottak meg: *Asó-Baranya* Szász Károlyra 18, *Filó Lajosra* 11; *Felső-Baranya* Szász Károlyra 43, *Filó Lajosra* 19; *Kecskeméti egyházmegye* Szász Károlyra 10, *Filó Lajosra* 7; *solti* Szászra 15, *Filóra* 10; *pesti egyházmegye* Szászra 20, *Filóra* 5; *somogyi* Szászra 7, *Filóra* 23; *tolnai* Szászra 14, *Filóra* 8; *vértesszaljai egyházmegye* Szászra 8, *Filóra* 24 szavazat. *Szász Károly* kapott összesen 135, *Filó Lajos* 107 szavazatot. E szerint *Szász Károly* a dumamelléki ref. egyházkerület püspökévé *Filó Lajos* ellenében 28 szótöképpel megválasztott. A választás ez eredményének kihirdetése után gróf *Ráday* Geodeon indítványozta, hogy a szavazás eredményét a bizottság mielőbb jelentse be az egyházkerület elnökségének, hogy annak alkalma legyen azt mihamarabb az egyházkerületi gyűléssel tudatni. Ez indítványt elfogadták.

**A csornai prémontrei prépost kijelölése.** Csornán e hó 3-án történt dr. Zalka János győri püspök és királyi biztos vezetése alatt a prémontrei székházban a prépostságra való hármas kijelölés. Az első helyre 36 szavazat közül 31 szavazattal dr. *Kuncz* Adolf, a szombathelyi főgymnázium igazgatója és Szombathely város jeles monografiájának szerzője, a második helyre 36 szavazat közül 28 szavazattal *Hász* Gilbert nyugalmazott gymnziumi igazgató, a harmadikra 36 szavazat közül 22-vel *Rezsöfy* György főgymnáziumi tanár kandidáltatott.

**A nyitrai püspök jubileuma.** *Roskoványi* Agost nyitrai püspök e hó 5-én ülte meg püspöksége 25-ik évét. Előtte való nap a püspököt az egyházmegye minden részéből összegyűlt 150 főnyi küldöttség üdvözölte. A beszédet *Krajcsik* püspök tartotta s a mélyen megindult főpásztorok arany pásztorbot s gyönyörű albumot nyújtott át. Az album egy latin üdvözlő költeményt tartalmaz Budaváry piarista áldozár tollából, melyet Gyuresek kanonok fordított magyarrá. Délután a főgymnáziumi ifjúság gyűlést tartott, melyen szavalati és zenei részletek adtak elő. Másnap fényes isteni tisztelet volt. A nap emlékére a püspök nagy alapítványt tett. *Készdezer* *forintot* értékpapirokban és kétezer aranyat adott egyházmegyei célokra. Ez összeg legnagyobb része a stola-váltás tőkéje javára jut. Ezenkívül egy gyönyörűen dolgozott szinarany kelyhet és arannyal átszőtt piros selyem misemondó ruhát 10,000 frt értékben ajándékozott az egyháznak.

**Református hitközség Budán.** A főváros lakosainak szaporodásával a református hívek számára a kalvintéri templom már szűk, a budai részben lakó reformátusoknak pedig nagyon távol is van. *Borosnyay* Oszkár miniszteri titkár ez okokból értekezletet hívott össze, melyben fölvetette az eszmét, hogy a budai részek első és második kerülete külön református hitközséggé alakulna, miután közel 3000 református lakik itt. Az értekezlet helyeselte az eszmét és bizottságot alakított, mely javaslatot terjeszt sen elő. E bizottság tagjai: *Borosnyay* dr. Hamari Dániel és dr. Szénágy Sándor. A statisztikai adatok összegyűjtésére *Szász* Róbert miniszteri titkár vállalkozott.

## MI UJSÁG?

**József főherceg a Hortobágyon.** A honvédség főparancsnoka szemle-utjában Debreczenbe érve, két napot töltött a Hortobágyon, hogy megnézze a híres pusztát. Most már nem a betyár-romantikában a híressége, hanem mint nagy gazdasági telep-

nek, melyet Debreczen városa nagy gonddal és jó eredménnyel vezet. A főherceg, ki maga is a leg-godosabb gazdák közé tartozik, pünkösdi másodnapján ment ki a Hortobágyra, s nagy érdeklődéssel nézte végig a nagyszerű gazdaságot, a juhustatást, a csikófogatást és mindenütt hosszasan időzött és mindenkiel szóba állott. Ő fensége e hó 4-én tért vissza Debreczenbe s este tovább utazott *Maros-Vásárhelyre*, hova másnap déliben érkezett meg.

**Az országos kiállításra** egész erővel megindultak az építkezések a városligetben. A nagy ipar-csarnok hatalmasul nagy kapuzatával, sarokpavillonnyal, már impozánsul emelkedik ki. Az igazgatóság egyemeletes csarnok épülete fedél alatt van; a képző-művészeti csarnok szilárd falai is napról napra magasodnak. Ez, valamint az iparcsarnok, a kiállítás után is megmarad. A városligetnek a Stefánia utól a Paprika Jancsik telepéig és a kioszkos szigetig terjedő részét foglalja el a kiállítás és naponkint újabb és újabb területeket deszkáznak körül, hogy új és új ponton folytassák tovább az építkezést. Körülbelül kilenczven nagyobb és kisebb épület, fedett csarnokok, pavillonok, étköző helyiségek jönnek e területre. Tehát a munka legnagyobb része, melyet a jövő év május 15-ikéig el kell végezni, még hátra van. A kiállításra való jelentkezések május utolsó napján értek véget. Jelentkezett 4900 kiállító; és pedig ebből 916 a budapesti kerületi bizottságnál. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy vidéki kerületből nem jött be a jelentés, valamint nincs bele véve az említett számba a bányászati, erdészeti, közoktatási és képzőművészeti csoport, melyek magok is külön kiállítás tesznek. Lesznek időleges kiállítások is állatokból, gyümölcsből, virágból, stb. A háziipar-csarnok kiállítása igen gazdagnak ígérkezik. Még egy

Félférvre (július—december)

- A Vasárnapi Ujság 4 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 5 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 7 - - -

Negyedévre (július—szeptember)

- A Vasárnapi Ujság 2 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 2 - 50 -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 3 - 50 -

A „Világkrónikát” a „Vasárnapi Ujság” előfizetői félférvre 1 frt, negyedévre 50 kr. pótdíj beklüde mellett még folyóvást megrendelhetik.

T. előfizetőinket felkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél a címzettjüköket egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamáziót és egyéb a széklüdekre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

A Franklin-társulat hírlap-kiadó hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető:

„Képes Néplap és Politikai Híradó”

- a legolcsóbb újság a magyar nép számára.
A Képes Néplap egész évre 2 frt.
A Képes Néplap a Világkrónikával együtt 4 frt.

A „Jogtudományi Közöny” június 6-iki (23-ik) száma a következő tartalommal jelent meg: Az írásbeli vádindítvány. Dr. Fayer László-tól. — Az új orosz büntető-törvényjavaslat. Dr. Wlassics Gyula kir. alügyésztől. — A jogügyletekről. Dr. Kibbedó Ferenc brassyó ügyvédől. — Törvénykezési Szemle: Még egy szó az irásudatlanok váltóképességéhez. Dr. Moder Tibor-tól. — Az 1881. LX. tcz. 213. §-ához P. M.-től. — A fegyelmi bíráskodás köréből. — Különlélek.

MELLEKLET: Curia Határozatok. — A magyar kir. pénzügyi közigazgatási bíróság döntvényei. — A budapesti kir. főügyész körrendelete. — Kivonat a Budapesti Közönyből.

HALÁLOZÁSOK.

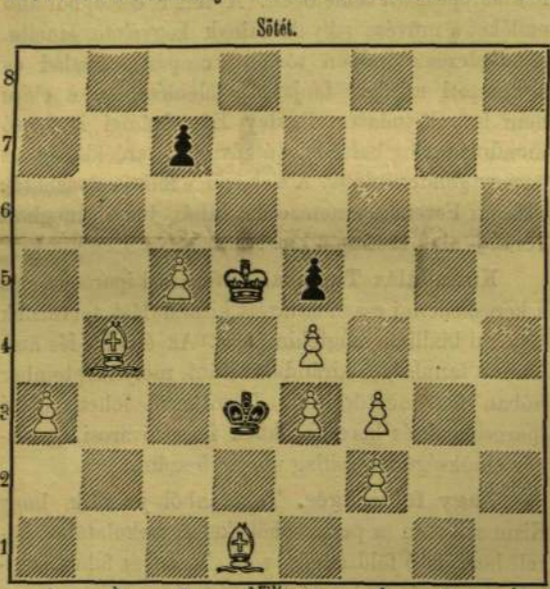
Elhunytak a közelebbi napok alatt: FORINTOS ISTVÁN, vesprémi kanonok, közszerzetben élt derék pap, Veszprémben. — OSTRÓLUCZKY GEZA, nagybíró, békésmegyeri hely. hiv. esperességi és számos egyház helyi felügyelője, 64 éves korában, Nemes-Podhragyon. — BARANTOVSKY IONACZ, főgymnáziumi tanár, 51 éves korában, Budapesten. — BOROS FERENCZ, Debreczen egyik tisztelt férja, az iparegyesületi takarékpénztár és hitelintézet igazgatója. — KASSAT JÓZSEF, a beregszászi ref. egyház érdemes gondnoka, Beregszászon. — TÖRÖCSIK LÁSZLÓ, árvagyán és templomgondnok, Jászszabolcs-Györgyön. — BOTLÓ KAROLY, Pozsony megye árvászeiki elnöke, Pozsonyban; ugyanott MORAVCHIK GYULA, törvényseki bíró, és CRONBERG OZVALD ezredes, 49 éves korában. — DR. HOFFMANN ÁGOST OSZTOS, 1849-iki honvéd főorvos, becsült férj, 64 éves korában, Esztergomban. — BANTAI TÓDOR, köztisztviselőben élt tekintélyes kereskedő, 70 éves korában, Szamosújvárt. — KUHN JÓZSEF, nagykereskedő, városi képviselő és kamarai tag, Miskolcon. — NEMES DANIEL, 82 éves korában, a biharmegyei Margittán. — VIZSLÓVSZKY MIHÁLY, megyei árvászeiki ügyész, 42 éves korában, Egerben. — ANDRÁSY GYULA, 1849-iki huszártiszt, később honvéd főhadnagy és utóbb budapesti rendőrtisztviselő, 54 éves korában, Nagy-Károlyban. — RAINFRETCH FERENCZ, a szabadságharcban honvéd, Hevesmegye volt utbiztos. — SZERUDCSKI ISTVÁN, nyug. alezredes, 95 éves korában, Újvidéken. — SOMOSY JÁNOS, Sárospataki nyug. jegyzője, a néhai tudós SOMOSY JÁNOS fia. — KÖCK ISTVÁN, butorgyáros, ki külföldön tanult és Konstantinápolyban is sokáig dolgozott, 41 éves korában, Nyírában. — CHLEBA SAMUEL, Gyulafehérvár egyik agg polgára, 73 éves korában. — ILLITS IVAN, özv. Illits Jánosné 24 éves fia, Aradon.

ÖZV. NÉMETH JÓZSEFNÉ, nagy és tisztelt család matronája, 83 éves korában, Sárospatakon; ugyanott SZALAY KÁROLYNÉ szül. Piti Francziska, 21 éves korában. — MEINIG ARTHURNE szül. Házman Fanni, Házman Ferencz budai volt polgármester és képviselő leánya, 25 éves korában, Budapesten; ugyanitt SCHRENHOFER JÁNOSNÉ szül. Lakatos Katalin, 86 éves korában. — VÁLYI KÁROLYNÉ szül. Dósa Rákhel, 70 éves korában, Maros-Vásárhelytől, hol nagyvadász család gyászolja. — HERCZEG HOHENLOHE-WALDENBURG KLÓDVINÉ szül. Eszterházy Francziska grófnő, s holt tetemét Décsől Ságtra a eszládi sírba hozták.

— ÖZV. KARCZAG JÓZSEFNÉ szül. Schmalzried Karolina, 70 éves korában, Miskolcon. — GAZDAG ISTVÁN szül. Szekeres Mária, 79 éves korában, Bőlonben. — ÖZV. SZALAY JÓZSEFNÉ szül. Jäger Kristina, 76 éves korában, Nagy-Kanisán. — KOZÁK GYULÁNÉ szül. Lehmann Eugenia, a nőgráfi Pecenzen, honnan hült tetemét Budapestre szállították. — SZTRANYASZKY GÉZÁNÉ szül. Anginer Ilona, 22 éves korában, Balassa-Gyarmaton. — SOMOGYI KÁROLYNÉ szül. Marton Amália, 43 éves korában, Csetneken. — FARKAS FERENCZ szül. Csöke Emília, 36 éves korában. — DOMBAY ILONA, özv. Dombay Kálmáné leánya, élte virágában, Ungvárt. — SCHÖNWALDERNÉ szül. Hulimán Anna, Pozsonyban. — CSÁSZÁR EDVINÉ szül. Tasnády Ilona, budapesti törvényszéki jegyző neje, 28 éves korában. — HUZLI SÁNDORNÉ szül. Dalmay Etelka, a debreczeni körökben ismert hölgy, Bősben. — PÉTER GÁBORNÉ szül. Balogh Mária, a „Debrezeni Ellenőr” dolgozó társának neje, 28 éves korában.

SAKKJÁTÉK.

1277. sz. feladvány. Kohz és Kockelkorn-tól.



Világos indul s a hatodik lépésre mattot mond.

Az 1272. sz. feladvány megfejtése.

Table with columns for 'Megfejtés', 'Sötét', and 'Világos'. It lists chess moves and their corresponding piece positions on the board.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H., Andorfi S. és Kovács J. Debreczenben: Zagyva Imre. Az Erkel-sakk-társaság nevében: E. K. A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Krimhild esztágyi Arany János Etele-Csaba trilógiáját, melyből csak az első rész, Buda halála, s a másodiknak, a Csaba királyfiának némi töredékei (pl. Keveháza) készültek el, — befejezni oly feladat, mely méltó tárgya a legmagasabb ambícióknak is. De megfelelő erő is kellene hozzá. Az Odüsszeuszé jízát, csak maga Odüsszeusz tudta felhuzni. Még a Schiller féiben maradt Demetriuszát (pedig vizsgálata is fenmaradt) sem tudta senki jól befejezni, pedig sokan megpróbálták. A henj mondanakörből azonban lehet szép dolgokat csinálni, a néki úgy épen az Arany trilógiáját akarjuk befejezni. Elhész is azonban megfelelő erő kell; s a jelen dolgozat írja, ha nem tehetségtelennek látszik is, még távol van attól, hogy e téren igazán jellel alkotasson. Igyekszik az Arany nyomában járni (Keveházából veszi a formát s hangot is), de nagyon messze maradt mögötte. Töredékes, verseléses épiái összeállítások nem bír érdekelt adni; a jelleme, vagy inkább csak alakok, sőt tulajdonképen csak nevek, csablonosítottak. Aztán feltűnik, hogy a Krimhild esztágyi Arany János szövege, Neki, mint az Aladár anyjának, kellene a testvérhárc szövege nyomán szerepelnie, Csaba ellen; s azval: a dolgozat ellen szavaz és egy kifogásunk van; mind a mellett a tehetőséget elismerjük s a biztatást a szerzőtől nem tagadjuk meg.

Furulyázó s a többi mind. A tehetségnél legcsekélyebb nyomást sem fedezhetők föl egyikén sem.

Pásztó. P. kivánatát igyekezni fogunk lehetőleg rövid idő alatt teljesíteni.
Selmeczbánya. A kérdett kézirat ügyében e napokban fogja venni tudósításunkat.

Tartalom.

Szöveg: II. Lajos legrégibb arczképe. Theureux Árpádotól. — Anyám sírja. Koltmenny. Léva Sándortól. — Kemény Judit. Történelmi beszély. Irta P. Szathmáry Károly. — Egy kérdés. Révész Imre festménye. — Adalék róka komáról. Vajda Jánostól. — A Nemzeti kör. Egy lap a 40-es évek történetéből. Irta: Baróti Lajos. — Idomított farkasok. — Egyveleg. — Új kísérletek az ebdüh gyógyítása terén. — Brassó. — A turini országos kiállításról. Eredeti tudósítás. — Egy operai ujdonság a nemzeti színházban. — A magyar tudományos akadémiá nagygyűlése. — Irodalom és művészet. — Köztisztviselők és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti napár.

Képek: II. Lajos király legrégibb arczképe. Egykoru rézmetszeti kép után. — Egy kérdés. Révész Imre festménye. — Képek Brassódtól: 1. Evang. leányiskola. 2. Fellegvár. 3. Lovasház. 4. Brassó. 5. Rozsnyó. 6. Evang. templom. Adler Lipót fényképei után. Rudesime Boche idomított farkasai. — Új kísérletek az ebdüh gyógyítása terén. 5 képpel

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Table with columns for 'Nap', 'Katholikus és protestans', 'Görög-Orosz', and 'Izraelita'. It lists religious observances and feast days for the month of June.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete Satin merveilleux

(egész selyem), 1 frt 15 kr. méterje, egész 8 frt 60 krajczárig (16 különb. minős.) szállít egyes öltönyökre és egész végben vámról teljesen a házhoz Henneberg G. (kir. udv. szállító) selyemgyári raktára, Zürichben. Minták pósta fordultával. Leveldj a Schweizba 10 kr.

Csuz és köszvény. Minden, csuzban vagy köszvényben szenvedő, azon szomorú tapasztalással bír, hogy rossz vagy változó időben fájdalom erősebben lépnek föl, s így minden ilyes bajokban szenvedőknek nem lesz kellemetlen, ha épen most, mikor az időjárás folyvást változóknak, oly készítményre figyelmeztetnek, mely sok évi tapasztalat után nemcsak rögtön fájdalomcsillapító, hanem hosszabb használat után tartós gyógyhatással is bír. Ez pedig a Kwizda Ferencz János cs. kir. udv. szállító és kertületi gyógyszerész által készített köszvényfolyadék, melyre már e helyint többször figyelmeztettünk, s melynek minden további följelöléséről fölmentek bennünket a számos rendelkezésünkre álló gyógyszerbizonyítványok.

Az olvasóinkhoz, kik bizonyára azon természetes ghajtással bírnak, hogy sokáig csinosok és fiatalok maradjanak, tudja e nehány jóakaratu szövev intőve. Mindegyikük tudja, miszerint a szépség vonzóereje bír, s annak megtartás minden intelligens hölgynek komoly feladatát képezi. Hány szer lesz e cézből a lapokban följelölés, s mégis mily kevés mutatkozik arra alkalmasnak? Igen gyöngyemre méltónak látszik azonban előtűnik a nemrég elhalt, s tudvalevőleg a modern Babel egyik első szépségének tartott Chaules hercegnőnek egy ismeretes párisi szalonlaphan közzétett emlékirataiból egy passzus; mely jól fordításban a következőleg hangzik: «... Folyton az után kutattak, milyen szappant használtak s megbecsülhető hűségünk mondható, hogy e titkokat magamban tartam, s a hölgyek gyakran talakodó kívánságának ellent tudtam állani. Legyen tehát az érdem e helyen elismerve. A Royal-Thridace szappan s a valentín-ke (puhított) hasonló összetételűből, valamint a perzsa orgonavirág szerelme lehelő illatja, piperémhez nélkülözhetetlen fűszerek gyantát szolgáltat. A Violet régi párisi cézget, mely ez illatszereket készíti, csak évek előtt Grammont hercegnő ajánlta. Hosszabb utazásim alatt azonban gyakran megtörtént rajtam, hogy arczom szappan, pórsenéses lét, hidegbeid vidékeken pedig durva bőrt vagy kiütéseket kapott. Ilyen esetekben, és minden terheggé után, hogy arczomról a foltokat eltávolítsam, a Candé-féle tejet, vízzel hígítva, használtam, Candé és társa párisi cézget, mely szépióviz gyantán valódi csodákat művel.

Egy hatszor hasabított petitsor, vagy annak helye egyszerű itgatással 15 kr.; többször itgatással 10 kr. Bélyegdíj külön minden itgatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad BÉCSBEN: Dukas M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

Magyar vörös kereszt-sorsjegyek

főnyeremény 50,000 frt adómentes, évenként 3 húzással, legközelebbi húzás 1884 július hó 1-jén. A kereskedelmi takaréknál és hitelintézeteknél következő feltételek mellett ad el vörös kereszt sorsjegyeket részletfizetésre 1649
5 db 23 hót alatti lefizetésre a frt 2. — 10 db 22 hót alatti lefizetésre a frt 4. — 5 \* 14 \* \* \* \* 3. — 10 \* 12 \* \* \* \* 7. —
A részletfizetésen foglalt sorsjegyek különféle sorozatokkal állíthatnak össze. Az esetleges nyereség az első részlet lefizetés után a részletfizetés utáni részletek postautalványon eszközölhetők a postaföldalval előfizetésnek, ideig. nyugtával a földalvóval szolgál. — Üzleti helyiség Budapest, Gizella-tér 2. sz. I. em.
AZ IGAZGATÓSÁG:
Dr. Horich Károly Lovag Falk Zsigmond
Pétergyörgy L. alelnök.

NYARALOKBA, FÜRDŐKBE.

Utazóknak és turistáknak kéri és nagy...
Tornaszerek. Trapez rúddal 7.50
Trapez karikával 8.50. Gyermekhinta 3.50. Tűzoltó...
Dohányzóknak van dohányvá...
Nyaralókba. Az egészséges fentartás...
Sport-czikkek. 66-nyereg 15.50. Angol bőrkabát 2.65-4. — Kettős szőrme 6-8.50. Martinál 3.50-4. — Kenyér-szűz 2.50. 3.50. Kenyér-szűz 2.50. 3.50. Nyereg-lakók 2.40-7. — Lasszó 2.75-6. — Fehér mosha 2.50. 3.50. Zabla 1.80-2.50. Trenál 5.00-1.50. Fel...
Vadászati és halászat...
Mulattatásul. FLORENT-FESTŐ...
Anyáknak...
KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorotya-utca 1-6 szám.

Advertisement for POSNER KÁROLY LAJOS featuring a logo and text: 'Eredeti gyári védjeggyel ellátott befőttes hólgyagpapiros... különösen alkalmas befőttes üvegek beklütözésére, mint számos év óta, ez időnyre is legjutányosabb gyári áron kapható... papír- és íróeszköz ca. kir. udvari szállítónál. 1637'

Advertisement for CALDERONI ÉS TÁRSA featuring an image of a pair of glasses and text: 'látszereszek Budapest... váci-utca 30, és kis hid-utca 8. ajánlanak nagy választékban és jutányos áron szemüvegek, orrszélleket és lorgnetteket, látcsöveket és kettős tábori látcsöveket, göröcsöket, higany- és aneroiid- léglövelőket, hőmérőket, folyadékmérőket stb. Árjegyzékek bérmentve küldetnek. 1497'

Advertisement for nyir-balzsama featuring an image of a woman and text: 'Már a törvény mely, mely a nyíról ha annak növény megfűrt, kifolyik, ember emlékeztet őta a legkitűnőbb szépiószereknek van ismerve; ha pedig e neje a föl-alaló utasítás szerint vegyi után balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatásal bír. Ha azal arczot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggelen majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán ez gyöngéddé és fehérré válik, fiatal arczsant ad; a bőrnék fehérséget, gyöngédséget és frisseséget kölcsönöz; a legrvidebb idő alatt a szepőt, májoltokat, anyajegyet, orvöröséget, brókat és minden egyéb bőrrszenynét eltávolít. Egy korsóval használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.; póstán küldve 10 krrel több. F6 letét Magyarországon számára Vörök József gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Pistry Bódó gyógyszer. Tomesváron Tarcazy József gyógyszerész Záhrahon Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél.

Advertisement for beszerzési forrás featuring a large number '500,000' and text: 'Alulírott, egyedül való oleó beszerzési forrás a termelő országokból egyenesen behozott 1649 nyers kávéknak 4% klot tiszta gongylyt tartalmazó zacskóiban az összegnek pósta utatvétele mellett megkell...'

Advertisement for Csemege borok featuring a list of wine types and prices: '1 nyerm. a m. 300.000 26 nyerm. a m. 10.000 1 nyerm. a m. 200.000 56 nyerm. a m. 5000 2 nyerm. a m. 100.000 106 nyerm. a m. 5000 1 nyerm. a m. 90.000 253 nyerm. a m. 2000 1 nyerm. a m. 80.000 6 nyerm. a m. 1500 2 nyerm. a m. 70.000 515 nyerm. a m. 1000 1 nyerm. a m. 60.000 1038 nyerm. a m. 500 2 nyerm. a m. 50.000 3920 nyerm. a m. 145 1 nyerm. a m. 30.000 19463 nyerm. a m. 300. 5 nyerm. a m. 20.000 150, 124, 100, 94, 67, 40, 20, 3 nyerm. a m. 15.000'

Korintcai gyógyfürdő

Liptómege, vasutállomás Rózsahegy. Évad-megnyitás május 15-én. Ásványviz-gyógyász, fenyő-fürdő, juhsavó, hidegviz-gyógyintézet. Elsőrendű gyógygyomor s májbetegségek, aranyer bántalmak, zih és tüdőbeteg, sápkör, női betegségek és idegesség ellen. — Gyönyörű fekvésűd fogva kitűnő idős hely. Álló betegek számára. — Posta- és távirda-állomás, gyógytár helyben. Az elő- és utóévadban: május 15-től július 15-ig, s augusztus 15-től szeptember végéig teljes ellátással együtt napokint 2 forintba számítattik. Menet-téti jegyek 33% árleengedéssel minden nevezetesebb vasuti állomásnál válthatók. Fűrdő-orvos: Dr. Ormay József. 9803. Ásványviz-főraktárak: Edecskut L. Emmerling és Rabsch Budapest; Zsolcazy Lajos Miskolc; Lavotta Besztercebánya; Makoviczky Rózsahegy. Minden bővebb tudósítást szolgál és lakásokra megrendelést előszól. 1581 a fürdő-i igazgatóság'

TERÉZ KISEBB KÖLTEMÉNYEK

ÁBRÁNYI EMIL. Ára fűze 80 kr. Kaufmann és Simon bank- és váltó-biztosító vállalat. U. I. Eszennél közönséget nyitvánit az eddig általánosított bizalomért, s kérjük a hivatalos tervezet áttekintése által a nagygyors nyeresé esélyéről meggyőződnie, melyeket a sorozásnak a szűk határok között a fentebbi...

**SALICYLSAV-KÉSZÍTMÉNYEK**  
KIELHAUSER H. GRÁ CZ.

A Salicylsav már világhírt vívott ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó anyag, és nem csak fényszen érvényesül mindennemű belső bajok ellen, hanem célirányos összetételben még főfűlmuhatlan övszer a **bőrre, hajra és fogakra nézve**. Antiszeptikus hatása különösen rendkívül; megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel együtt eltűnik az azzal járó kellemetlen szag is.

Salicyl-toilette szappan	darabja ára 35 kr.
toilette-víz	70
fogpor	50
fogpép	60
szájvíz	60
hajkenőcs	50
hintőpor (lábak izzadása ellen)	50

1599 *Főraktár Magyarországra nézve:*  
Török J. gyógyszerésznél Budapest, király-utca 12.

1884. június. 90. sz. 1884. június.  
**BUDAPESTI SZEMLE**  
GYULAI PÁL.

TARTALOM:  
Nala és Damajanti. Ismertetés és mutatóványok. — Fiók Károlytól.  
A Trojai asatások ősembertani jelentősége (II.) Tégliás Gábertől.  
Anya és grófné. (VI.) Zsigmond — Pálffy Alberttől.  
Méhany adat kulturális tényezőink mérlegéhez. — Földes Bélától.  
Turgenyov Iván. — r.  
Költemények: Ablakomból. Góbi Imrétől. — Az első őszkezes. Tennyson Alfréd után angolból. Hegedűs Istvántól.  
A pénzügyi realigák elmélete. — Heltai Ferencztől.  
Ipolyi Arnold az operaház festményeiről. — Ampelos ól.  
Ertesítő. Jókai Mór: Szeretve mind a vérpadig. Történelmi regény. — d.— Fustell de Coulanges: Az ókori község. Fordította Bartal Antal. Csengery Jánostól. — Bucher V. és Bánóczy J.: Magyar zsidó szemle. — r — Szinyei József: Finn-Magyar szótár. Dkp. — Ballagi Aladár: Kecskeméti: V. Péter ötvösökönyve. Pulszky Ferencztől. — Grecsák H. Budapesti Taglakt. — g.— Néhány észrevétel Vécey Tamás cikkére: A gyűléses szabadság a mai alkotmányokban. Grünwald Bélától.

**A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatzor jelent meg 80-90 ivnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi számlóvó változott át, s megjelen évenként tizenkétszor 120 ivnyi tartalommal, az eddigi előfizetési ár mellett.**  
A Budapesti Szemle tájékoztató igyekszik a magyar közönséget eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szak tudomány és a művelő közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehető széles terít nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.  
Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldésel egész évre 12 frt. félévre 6 frt. Előfizetéseket minden könyvtár, újság- és könyvkereskedés, Bácsban, Szélinaki György és kir. egyet. könyvtár, I. Stefánplatz Nr. 6. Az előfizetési pénzek az alulírt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvtárosokhoz, a kik szintén föl vannak hatalmarva elfogadásukra.

**HAZAI IPAR**  
**RIGLER JÓZSEF EDE**  
budapesti gyártelepének legújabb készítményei  
**ADRIA**  
Humorisztikus levélpapír,  
a „Bolond Istók” és „Boraszem Jankó” című humorisztikus élelcsep alakjával.  
Ezeket kívül ajánlom szintén saját készítményű sárgás angol modori „Stuart” vagy francia modori szines levélpapírjaimat jelvényekkel u. m. Pusztai élet, Hangly és Virágposta címűeket vagy pedig jelvények nélkül, melyek szintén nagy választékban kaphatók belvárosi raktárban kecskeméti utca 13-dik szám alatt.  
Árjegyzékek kívánatra bérmentve. 1430  
Gyártelep: VI. rózsza-utca. 55. sugárúrról jobbra.

A régi jó hírnévek örvendő 1635  
**Budai vizgyógyintézet,**  
mely céljának megfelelőleg teljesen korrektil an fel-szerelve, s a hol eddig sok ezer idült beteg talált enyhet és felgyógyulást, továbbá a  
**Svábhegyi vizgyógyintézet,**  
melynek rendkívül szép fekvése valódi unicum, építészeti nagyszabású, berendezése pedig mintaszéri, minélfogva a legelőkelőbb vizgyógyintézetekkel bátran mérkőzhet, a t. é. közönségnek vizkúra, masszázs és villamgyógy-módra szíves figyelmébe ajánlatik. Mindkét intézet programját kívánatra megküldi  
**Dr. Vaskovits János** a budai és svábhegyi vizgyógy-intézet igazgató-felügyelője.

**ANDEL J. ÖVSZERE**  
**A MOLY ELLEN.**  
Moly elleni övszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmébe, hatorokba, sth. a rend-kívül létező moly ne fejezke magát; a leghatásosabb és legsalhatatlanab különlegességekkel van úgy összeállítva mi-szerint annak biztos hatására teljesen számolhatni.  
Ara üvegenként 25, 35, 50 és 70 kr.

**ANDEL J.**  
tengertúli  
**rovarpóra.**  
Nem tévesztendő össze a közönséges feregporral. A tengertúli por direkt készített specialitás s biztos hatása. Alkalmazása új szerkezetű s olcsó 1579  
**féreg-porzó fecskendő**  
Által történik. — Az említett por, mondhatni, természetfeletti erővel bír, kiirtja a poloskát, bolhát, svábogarat, munkaféreg, molyt, legyet és hangyaféregt, egyáltalán az egész feregk létet csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olyképp, hogy a feregkből semminemű maradékot sem hagy vissza. Ara üvegenként, 20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt. Egy darab fereg-porzó gép ára 45 kr.  
Budapesten Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.  
Továbbá B.-Csaba: Badics. Besztercebánya: Göllner. Brassó: Jekelius. Eger: Köllner. Eszék: Dienes. Kalocsa: Horváth. Kecskemét: Katona. Komárom: Kovács. Léva: Medvezy. Losoncz: Kirchner. Miskolc: Szabó Gyula. Munkács: Traxler. N.-Várad: Molnár. Pozsony: Piszitör. R.-Szombat: Liszka. Szarvas: Baris. Szekesfehervár: Dieballa. Zólyom: Stech.

**EREDETI KELETI RÓZSATEJ**  
(Original orientalische Rosenmilch)  
A bőrnek rögtön, nem pedig hosszabb használat után, gyöngés, vakillanó, fiatal, üde színezetet ad, mint ez semmi egyéb szer által el nem érhető; a májfoltokat, szőrtüsző-porsókat, bőrtájak, ráncolat, vörösséget, napégést, s a bőr mind-n kivirágását, valamint minden sárga vagy barna borsint azonnal eltávolít, s egyformán alkalmas minden testrésze 1 frt.  
Balsamina-szappan hozzá, 80 krajczár.  
**TANNINGENE.**  
Egyetlen legjobb, glommentos, jóállás mellett ártalmatlan, azonnal hatású bőr hajfestő szer minden színű hajra, különösen pedig sötétre és fehér hajra (szakáll és szemöldök is), melyek egyszeri használat mellett is ugyanazon hibátlan, fényes, tetszés szerinti szőke, barna vagy fekete hatással természetesen színt vissza nyerik, melyivel megoszulást előtt bírtak, és melyet sem szappannal mosás, sem gőzfürdő el nem enyészít. Epen így a tinnben alkalmas és hajfestőző vörös és kelevőzetlen színi hajfestésére, melyeknek ezáltal minden tetszés szerinti szép, természetes színt kell nyerniök; a 2 frt 50 kr.  
E különlegességek elismeretesen vannak megvizsgálva, törvényesen védve, és azokat kezeség mellett határozottan ártalmatlan, valódi minőségben szállítja a készítő 1027

**Czerny Antal J.** (Russ Károly utódja)  
Külföldi nyelvi kiállítás. Ezáltal a következő gyűjteményekben: Budapest: Török J. király-utca 12. továbbá Stupa Calvin-ter és Telkesy (Buda). Komárom: Kirchner, a szepcsenhez. Debreczen: dr. Rótschnok. Miskolc: dr. Herz. Kassa: Wundschek. Temevár: Tarcazy (Gyár). Szeged: Barsay. Gyulafehérvár: Fröhlich, valamint sok más jeendő gyűjteményben és illatszerekben.  
Sürgősen kérik azonban a gyártmányokat pontosan megnevezi, ha az én, Czerny Antal J. nevével ellátott véjegyemet viselő-e; miután ezek ugyanazon név alatt lesznek a kereskedésbe hozva, melyek egészen hatarsékeltek. — Kimerítő tervezeteket összes különlegességtelül kívánatos legyen, és bérmentes küldök. Nevezsirat hirtökönd a következők: saját gyártású cikkek: gyűjtemény: haj-balszam, Eau Miraculeuse, billypor, Eau de Lavande, Hercegné-víz, confiera-spirit, szájvíz, fogpor, pipere-szappan, Brillantino, Cold-Cream, Glycerin-rosza-creme, fejbortor-pis, Eau de Cologne, Extraits d'odeur (60 fajta), hajörvénypótló-ecset, aranyozó-ecet, tanningen-kenőcs, pirosló, hajolajok; továbbá gyomor-likörök, malta-conserve, sító-por, lénta-esszencia, lakt és büréntartó szerek, stb. stb. — Egyenként a gyártás in-szállítatnak; nagyobb megrendeléseknél még ezenkívül enged-mény. (Lásd a tervezetel.) Kérem a hirdetés előforduló sötétesség céljából megírni, miután az csak ritkán jelenik meg.

**KWIZDA KÖSZVÉNY-FOLYADÉKJA**  
évek óta kipróbált, jeles szer  
köszvény, csúsz és idegbántalmak ellen.  
Jelesnek bizonyul ficzamadások, az izmok és idegek feszültsége, véraláfutások, zúzódások, a bőr érzéketlensége, továbbá helyi görcsök (lábikragörcs), idegfájás, s kötelek után származott daganatok ellen; főként erősítő szer nagyobb fáradságok, gyaloglások, stb. előtt és után, valamint előhaladott aggkorban beállott gyöngeségeknél.  
Valódi minőségben a következő cégeknek: Budapest nagyban: Török József gyógyszer, király-utca, Strobenz testv., Thallmayer A. és Seitz, Pillich F. (kerpesi udvar); Kochmeister Frigyes utóda.  
Fő letét: KWIZDA FERENCZ JANOS kerületi gyógyszer. és ca. k. udv. szállítónál Kornenburgban.  
Egy üveggel 1 frt o. é.  
Ezen kívül a koronaországok majd minden gyógyszer-tárában vannak letétek, melyek a vidéki lapok által időnként közönségre hoztatnak.  
Szives megfigyelésül. E készítmény vételénél kérjük a t. közönséget, mindig Kwizda köszvény-folyadékat kérni és arra figyelni, hogy ép úgy minden üveg, valamint a carton is a fennebbi védjegyvel van-e ellátva. 709

Szerencsés esetben **500000** márka  
A nagy, Hamburg állam által biztosított, pénzkios-lás a legnagyobb kedveltségnek örvend a kisorsoláso-landó nyerevények gazdagságánál és a pontos nyere-ménykiszetés legnagyobb biztosítéka által. A terv ha-tározatainak megfelelőleg egy külön e célra kirendelt főgazgatóság által vezetettik, az állam részéről ellen-örizve. Keves hofolyása alatt az elsőtől a hetedik osztályig 100.000 sorsjegy közül 50.500 sorsjegy bizto-san nyerevényre huzatik ki. Ezek alatt vannak főnye-revények esetleg 500.000 márkáig; különleg azonban:  
1 nyere. a m. 300.000 26 nyere. a m. 10.000  
1 nyere. a m. 200.000 56 nyere. a m. 5000  
2 nyere. a m. 100.000 106 nyere. a m. 3000  
1 nyere. a m. 90.000 253 nyere. a m. 2000  
1 nyere. a m. 80.000 6 nyere. a m. 1500  
2 nyere. a m. 70.000 515 nyere. a m. 1000  
1 nyere. a m. 60.000 1036 nyere. a m. 500  
2 nyere. a m. 50.000 2920 nyere. a m. 145  
1 nyere. a m. 30.000 19.463 nyere. a m. 200  
5 nyere. a m. 20.000 150, 124, 100, 94, 67, 40, 20  
3 nyere. a m. 15.000  
Ezen nyerevényekből az első osztályban 4000 sorollatik ki 157.000 m. összegben. — Az 1. oszt. főnyerevény 50.000 mt. tesz s a 2-ikben 60.000, a 3-ikben 70.000, a 4-ikben 80.000, az 5-ikben, 90.000, a 6-ikben 100.000, a 7-ikben azonban esetleg 500.000, illetőleg 300.000, 200.000 stb. márkára emelkedik.  
Az első osztály nyerevényhuzásához 1 egész eredeti sorsjegy csak 3.50 frt o. é.  
1 fél „ 1.75 frt o. é.  
1 negyed „ 90 kr. o. é.  
Az összeg beklidése után, bankjegyben, postaltalvány mellett vagy postabélyegben, a beérkező megrendelések pontosan eszközöltetnek. Kézhöz kapja mindenki az állam ezimerevél ellátott eredeti sorsjegyet és egy-idejűleg a hivat los tervet, melyből minden közelebbi, mint nyerevénybeosztás, huzás ide-je és a különböző osztályok beételei megtudhatók. A huzás után azonnal megkapja minden résztvevő a hivatalos államczimeres nyerevénylajstromot, mely világosan feltünteti a nyere-ményeket és az illető számokat, melyek nyertek. Kifizé-tése a nyerevényeknek természetleg, pontosan, állami garancia mellett történik.  
Kívánatra a hivatalos tervet előlegesen és ingyen megküldjük, továbbá hajlandóságunkat nyilvánítjuk arra nézve, hogy nem tetsző sorsjegyeket, ha azok a huzás előtt kellő időben visszaküld-tnek, ismét visszavenni és az érte járó összeget haladéktalanul visszafizetni. Mi-után ezen nyerevénykiosrolásra naponkint igen jelen-tékeny számú megrendelések érkeznek hozzánk, kérjük emélfogva, hogy minden megrendelést pontosan esz-közölhessük, azokat mihamarább mindenesetre azonban 1884. évi június hó 11-ike előtt közvetlenül hozzánk juttatni.  
**VALENTIN és Tsa**  
banküzlet Hamburg.  
Az I. oszt. huzása tervsz. 1884 jun. 11- és 12-én fog vádomban

**EREDETI KELETI RÓZSATEJ**  
(Original orientalische Rosenmilch)  
A bőrnek rögtön, nem pedig hosszabb használat után, gyöngés, vakillanó, fiatal, üde színezetet ad, mint ez semmi egyéb szer által el nem érhető; a májfoltokat, szőrtüsző-porsókat, bőrtájak, ráncolat, vörösséget, napégést, s a bőr mind-n kivirágását, valamint minden sárga vagy barna borsint azonnal eltávolít, s egyformán alkalmas minden testrésze 1 frt.  
Balsamina-szappan hozzá, 80 krajczár.  
**TANNINGENE.**  
Egyetlen legjobb, glommentos, jóállás mellett ártalmatlan, azonnal hatású bőr hajfestő szer minden színű hajra, különösen pedig sötétre és fehér hajra (szakáll és szemöldök is), melyek egyszeri használat mellett is ugyanazon hibátlan, fényes, tetszés szerinti szőke, barna vagy fekete hatással természetesen színt vissza nyerik, melyivel megoszulást előtt bírtak, és melyet sem szappannal mosás, sem gőzfürdő el nem enyészít. Epen így a tinnben alkalmas és hajfestőző vörös és kelevőzetlen színi hajfestésére, melyeknek ezáltal minden tetszés szerinti szép, természetes színt kell nyerniök; a 2 frt 50 kr.  
E különlegességek elismeretesen vannak megvizsgálva, törvényesen védve, és azokat kezeség mellett határozottan ártalmatlan, valódi minőségben szállítja a készítő 1027



24-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, JUNIUS 15 XXXI. ÉVFOLYAM.

**AZ UJ ORSZÁGHÁZ ÉS ÉPÍTŐJE.**

oros- és Törökországot kivéve nincs több Európában abszolút monarchia. Szabad, alkotmányos állam a többi mind, melyben a nép maga intézkedik sorsa fölött, mint a köz-társaságokban, vagy legalább részes annak in-tézésében, mint az alkotmányos monarchiák-ban, a hol a nemzet egyenrangú tényező s a ko-ronával saját törvényei megalkotásánál.  
S ez általános uralomra jutott alkotmányos érzület külső jelekben is kifejezést siet nyerni a nemzetek életében. A közel hatszáz éven át abszolút hatalommal kormányzott Ausztria ez évben fejezte be Bécsben azt a nagyszerű épü-letet, melyben az örökös tartományok birodalmi tanácsa, a népképviselők és az urakháza alkotja a törvényeket. Németország császára pedig épen e héten tette le Berlinben az alapkövet a német birodalmi tanács épületéhez, mely egyuttal Németország egységének és alkotmányának mo-numentuma lesz.

Magyarország szabad alkotmánya vala-mennyi népek között a legrégibb a konti-nensen. Pustaszor óta az ország különböző helyein, eleinte legalább a Rákos mezején, később Pozsonyban tarták törvényalkoó gyű-léseiket az ország rendi, nem számítva a zavar-gós időkben más helyeken tartott gyűléseket, s csak 1848-ban lön az országos gyűlések helyeül Budapest, az ország fővárosa meg-jelölve.

A törvényhozásnak azonban még nem volt, és ma sincs állandó otthona. Bérházban kellett meghuzódni, mely csak ideiglenesen volt ren-delve a képviselőház üléseinek tartására, míg a főrendiház a muzeum disztermében szorongott.  
A lefolyt országgyűlés, mielőtt fölslott, gondoskodott végre, hogy a magyar törvény-hozásnak állandó s önmagához ugy, mint ezer éves alkotmányunkhoz méltó háza legyen.  
1880 végén az LVIII-ik törvényezikkal, melylyel az országház építése elhatároztatott, országos bizottságot küldött ki az országgyűlés mindkét háza ez eszme megvalósítása végett. Tagjai voltak, Tisza Kálmán miniszterelnök elnöklete alatt gróf Andrássy Gyula, Majláth György, a főrendiház volt elnöke, gróf Cziráky János tárnokmester, báró Lipthay Béla, Cser-natony Lajos, Ország Sándor és többen, köztük több szakember.  
Az országos bizottság 1881. márczius 20-án

tartá első ülését, melyen az építés programját kezdték megállapítani. Mindenek előtt azzal a kérdéssel kellett tisztába jönni, hol lenne e mo-numentális épületnek a legalkalmasabb helye?  
Eredetileg is mindjárt a tömő-terre gon-doltak, mint a mely a budai várral szemközt, a Duna balpartján igen alkalmasnak mutatkozott egy messziről szembeötölő nagyszerű épület elfo-gadására. Némi aggodalmat keltett ugyan a kisze-melt hely környezete, a zajos gyárak, az Uj-épü-letnek nevezett kaszárnya s különösen laza ta-laja, mely a Dumától elhódított helyen, utonnan feltöltött anyagból állván, igen költséges alépít-ményt, czölöpözést tesz szükségessé, a mi az ál-dunapart vámpalotáját is jelentékenyen drá-gábbá tette a tervezettnél. Ez ellenében azonban



folhozott, hogy a mennyivel többbe kerül a ta-lajépítés, annyit lehet megtakarítani a Duna köz-vetlen közelsége folytán a roppant anyagszer szállításánál s az új országház helyeül utóvégre is a tömő-ter lön megállapítva, melyhez később e tér környezete is hozzávetetett, ugy hogy most az országházat a Duna hosszában, főhomlok-zatával Buda felé nézve lehetett tervezni.  
A program több rendbeli albizottságok kiküldése s ezek tanácskozásai után végre rész-leiteiben is megállapították, meghatározattak az építési föltételek, s ezek alapján pályázat hirdetését határozat el, mely 1882. ápril ele-jén tíz havi időtartammal ki is hirdetett.  
1883. január 28-án tartá az országos bizott-ság legközelebbi ülését, melyen a beérkezett

Klász György fényképe után.  
STEINDL IMRE, AZ UJ ORSZÁGHÁZ ÉPÍTŐJE.